

איתי מק, עו"ד
Eitay Mack, Advocate
ایتای مک، محام

מרכז כלל, משרד 745, רח' יפו 97, ירושלים ■ טל' 02-5877766, פקס 02-5877744
Clal Center, Office 745, 97 Yaffo St., Jerusalem ■ Tel 02-5877766, Fax 02-5877744
eitaymack@gmail.com

יום רביעי 17 ינואר 2018

לכבוד
מר אריה זיני
הממונה על יישום חוק חופש המידע
משרד החוץ
טל' 02-5303004 פקס 02-5304039

לכבוד
גב' דינה פוליאק
הממונה על יישום חוק חופש המידע
משרד הביטחון
טל' 03-6975540 פקס 03-6976711

שלום רב,

הנדון: בקשה לפי חוק חופש המידע לקבלת מידע בנוגע לקשר הביטחוני והדיפלומטי של מדינת ישראל עם הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה, בשנים 1967-1982

1. בקשה זו מוגשת בשם פעילות ופעילי זכויות האדם צביה שפירא, ורוניקה כהן, אליוט כהן, מיכל הרמתי, מיאקו גליקו, גלעד גרוסמן, מיכל זיו, חנה בר"ג, טליה פקר בריו, עדנה קלדור, ג'ודי לוף, יהודית אלקנה, יורם להמן, נאוה פולק, תמי גרוס, שרה מארליס, נורית קרלין, דליה עמית, ערן אפרתי, גיא הירשפלד, אמנון שפירא, נירית חביב, רויטל סלע, נורה גרינברג, נורה אורלוב, רחל חיות, יהב זוהר, יעקב מנור-מסרנו, נורית פופר, ד"ר חנה ספרן, עופר כסיף, נח הרשקוביץ, חדוה אדירי, זוהרה חדד, גלעד ליברמן, נעמי גרינשפן, ענת סול להב, איל ניר, סיגל קוק אביבי, ורד ביתן, אמיר ביתן, מיכל ביתן, חיים שוורצנברג, זהר עתי, שחף ויסבין, ג'סיקה נפומנש (נבו), שאול צ'ריקובר ונוני טל (מצ"ב יפויי כוח) ובשמי.
2. בבקשה מתבקש מידע לגבי הקשר בין מדינת ישראל לשרשרת דיקטטורות צבאיות בבוליביה, בשנים 1967-1982. מאחר שהמידע המבוקש בבקשה זו נוגע הן למשרד החוץ והן למשרד הביטחון, והיחסים בין מדינת ישראל לבוליביה נוהלו במשותף על-ידי שני המשרדים, הבקשה מוגשת במקביל לשניהם (מטעמי זהירות, אגרה תשולם לכל משרד בנפרד).
3. בין היתר, בשל תפיסות היסטוריות-גזעניות בקרב הקהילה הבין-לאומית ובמיוחד בארה"ב לגבי הצרכים ויכולת ההתפתחות הפוליטית והתרבותית של תושבי בוליביה, אשר רובם ילידים, לא בוצעה חקירה בין-לאומית מקיפה של הפשעים שנעשו במשך שנות הדיקטטורות הצבאיות שם, כפי שהאוי"ם וגורמים בין-לאומיים ביצעו לגבי משטרים רודניים אחרים. גם בזמן אמת, המתרחש בבוליביה זכה לתשומת לב עולמית מועטה ביותר, ונראה כגזרת גורל של מדינה ואוכלוסייה לא מפותחים. כך נכתב במסמך של ה-CIA בשנת 1977: "בעיות של זכויות אדם במדינות קטנות ופחות המפותחות של היבשת, כגון פרגוואי ובוליביה, לא עוררו עניין בין-לאומי. מדינות מבודדות אלה חוו תקופות ארוכות של משטר דיקטטורי, ותקופות של דיכוי אינן חריגות שם".

¹ <https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/pcia/9c82.PDF>

4. למרות המתואר, קיימים בארכיונים בארה"ב מסמכים החושפים פרטים חשובים על הדיקטטורות הצבאיות, וכן עיתונאים, פעילי זכויות אדם וארגון ה-OAS² דיווחו על המצב בבוליביה בזמן אמת, ובפרט על הקשרים הדיפלומטיים והצבאיים עם מדינת ישראל.
5. בין השנים 1964-1982 בוליביה התאפיינה באלמוות ודיכוי מצד הדיקטטורות הצבאיות. הפשעים בוצעו באופן נרחב ושיטתי, וכללו מעצרים שרירותיים, העלמה, עינויים, הוצאות להורג ללא משפט, הגבלות חמורות על חופש הביטוי והתנועה, מצב מצור תמידי, והוצאה מחוץ לחוק של ארגוני העובדים והמפלגות הפוליטיות. על-פי ההערכות של ארגוני זכויות אדם בין-לאומיים ובבוליביה, במשך שנות הדיקטטורות הצבאיות, נרצחו אלפי אנשים, נעלמו מאות, עונו עשרות אלפים³, ועשרות אלפים יצאו לגלות.
6. בשנים אלה בוליביה הייתה חלק מ"תוכנית קונדור", של הדיקטטורות באמריקה הלטינית לחיסול מתנגדים פוליטיים, כאשר על פי ההערכה כ-40 אזרחי ואזרחיות בוליביה נעלמו בארגנטינה ובמדינות אחרות, לבקשת המשטרים הצבאיים בבוליביה. לפי מסמכים של מחלקת המדינה האמריקאית וה-CIA, ארה"ב ידעה על "תוכנית קונדור"⁴, לפחות ממרץ 1976, והייתה מוכנה לשתף את בוליביה והמשטרים הצבאיים האחרים במידע מודיעיני על פעילות חתרנית וקומוניסטית. זאת למרות שהיה חשש בארה"ב כי הדבר עלול לגרום לבעיות פוליטיות ומוסריות, לפגוע בדעת הקהל ולהגביר את הביקורת על המשטרים הצבאיים ועל התמיכה של ארה"ב בהם.
7. עם המעבר למשטר דמוקרטי, באוקטובר 1982 הוקמה ועדה לאומית בבוליביה לחקירת נסיבות העלמות אזרחים ואזרחיות, אשר כשלה במילוי תפקידה עקב מחסור בתקציב וחוסר שיתוף פעולה מצד הרשויות. הוועדה כן הצליחה, בפברואר 1984, לאתר בבית הקברות בלה-פז גופות של 14 אנשים שנעלמו בין השנים 1971-1972. בשנת 2012, נמצאו עצמות של מספר אנשים נוספים שנעלמו ליד לה-פז בשנת 1970.
8. בשנת 1986 נפתחו הליכים בבוליביה להעמיד לדין את חברי הדיקטטורה הצבאית של הגנרל Garcia Meza. באפריל 1993⁵, הורשעו 46 אנשי צבא בכירים וחברי מליציות פרה-צבאיות, ביניהם ראש המשטר הצבאי בין השנים 1980-1981, הגנרל Garcia Meza, בהפרות חמורות של זכויות אדם, בהפיכה צבאית שפגעה בחוקה ובממשלה דמוקרטית ועוד. נגזרו עליהם עונשי מאסר ארוכים ביותר.
9. בפעם הראשונה בהיסטוריה של אמריקה הלטינית, נקבעו הרשעות לא רק בגין מקרים ספציפיים של הפרות זכויות אדם, אלא גם נגד כלל חברי החונטה בגין חתימה על צווים המפרים את הסדר החוקתי.
10. למרות זאת, עד היום הצבא הבוליביאני מסרב לשתף פעולה באופן מלא עם החקירות ומשפחות הקורבנות, ואינו חושף את כל המסמכים בארכיונים שלו. זאת על מנת להגן על תדמיתו, על קציני צבא ספציפיים שהיו מעורבים בפשעים, ועל מי שהיו אחראים לפשעים בעבר אך המשיכו לשמור על כוחם הפוליטי גם לאחר המעבר למשטר דמוקרטי.

² <http://www.cidh.org/countryrep/Bolivia81eng/TOC.htm>

³ http://eaaf.typepad.com/ar_2005/5Bolivia_p78-81_rev.pdf

⁴ https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/FOIA_Argentina/O-2016-16244/DOC_0C06315152/C06315152.pdf ;

<https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/pcia/9d23.PDF> ;

<https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/PCIA3/00009443.pdf> ;

<https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/PCIA2/000006C9.pdf> ;

<https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/PCIA2/00000719.pdf> ;

⁵ <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/BOLIVIA939.PDF>

11. הגיע הזמן כי גם כאן ייחשפו המסמכים הנוגעים למעורבות של מדינת ישראל, משרדי החוץ והביטחון, צה"ל וסוחרים נשק ישראלים בפשעים נגד האנושות ובהפרות החמורות של זכויות אדם שנעשו בבוליביה, וכי ימוצה הדין הציבורי והפלילי נגד הגורמים הישראלים האחראים לכך.
12. ישנה חשיבות ציבורית גדולה לחשיפת הקשרים של מדינת ישראל עם הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה, לנוכח העובדה כי נאצים וניאו-נאצים היו חלק בלתי נפרד ממערכת הביטחון שם.
13. במיוחד לנוכח התיעוד המצומצם יחסית לזוועות שהתרחשו בבוליביה, ייתכן כי למסמכים המוסתרים בישראל, ישנה חשיבות רבה גם לצורך תהליכי הצדק והאמת בבוליביה עצמה.

רקע כללי על הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה

14. מאז עצמאותה של בוליביה, בשנת 1825, ועד להפיכה הצבאית האחרונה בשנת 1981, היו בבוליביה 190 ממשלות⁶, וכ-150 הפיכות צבאיות או ניסיונות להפיכות⁷. בדר"כ ההפיכות הצבאיות התבצעו באופן של הכרזת קצינים ביחידה צבאית חזקה על מרד, הזזת ופריסת כוחות בבירה לה-פז, וניהול משא ומתן על הרכב החונטה שתנהל את המדינה, אך היו גם פעמים שההפיכות היו אלימות ביותר, כפי שיפורט להלן.
15. ביחס לחונטות הצבאיות בארגנטינה, בצ'ילה ובברזיל, הצבא הבוליביאני היה חלש, עני ומפולג. הדיכוי הפנימי היה נרחב ואלים אך בהיקפים מצומצמים בהשוואה למתרחש במדינות השכנות לבוליביה. הרדיפה, הרציחות והעינויים מוקדו בעיקר במנהיגי השמאל וארגוני העובדים, ולא בכל המזוהים כמשתייכים לשמאל בבוליביה. מעת לעת, התקיימו אירועי טבח במפגינים ובמוחים נגד הדיקטטורה.
16. מאז עצמאותה, כלכלת בוליביה התבססה בעיקר על ייצוא מחצבים, ובמיוחד על ייצוא בדיל, כאשר נהוג להציג את המדינה כדוגמה לניצול קפיטליסטי ואימפריאליסטי. לכן, הכלכלה הבוליביאנית הייתה תלויה במחירים העולמיים המשתנים של המחצבים שהפיקה, לא יציבה ומפותחת.
17. עד לשנת 1952, עיקר המכרות נשלטו על ידי מספר משפחות אוליגרכיות בודדות, ולאחר "המהפכה הבוליביאנית" באותה השנה אלה הולאמו ברובם ועברו לניהול מדינתי. ארגוני הכורים במכרות של בוליביה, היו מבין ארגוני העובדים המיליטנטים והחזקים ביותר במדינה. לכן, הם היו אחת המטרות הראשונות של דיכוי המשטרים הצבאיים, כאשר אלה פעלו לשבור שביתות ופעילות פוליטית של הכורים. בין היתר, באמצעות אלימות קשה ושימוש בירי טנקים ומטוסים.
18. במשך שנים רבות, מרבית האדמות הניתנות לעיבוד חקלאי בבוליביה, היו בבעלות אליטה קטנה של בעלי אחוזות (latifundia), כאשר בשנת 1950 כ-50% מהאוכלוסייה הכפרית החזיקה בעלותה רק 0.13% מאדמות אלה – דבר שאפשר ניצול קשה של האוכלוסייה הילידית שרבים מתוכם היו במצב של אריסות. בתמורה לקבלת חלקות לעיבוד, החקלאים היו משלמים במתן אחוזים ניכרים מהתוצרת החקלאית או בעבודה ללא תמורה בחלקות של הבעלים. בין היתר, הייתה פרקטיקה של שירות באחוזה עצמה, הקרויה Pongueaje לגברים ו-Mitanaje לנשים. במסגרת פרקטיקה זו, בעלי האחוזה היו יכולים להעניש את האריסים, להכריע בסכסוכים, להעביר את משפחותיהם, ואף נהגו להלקות אותם. היו בעלי אחוזות שמכרו את אחוזתם יחד

⁶ <http://www.nytimes.com/1981/08/06/world/junta-takes-control-in-bolivia.html>

⁷ <http://www.nytimes.com/1992/06/03/world/army-unrest-stirs-bolivia-the-land-of-coups.html>

- עם האריסים. אמנם Pongueaje הוצא מחוץ לחוק בשנת 1945, אך הפרקטיקה נמשכה עוד שנים רבות.
19. הגזענות כלפי הילידים הייתה גדולה ביותר בבוליביה. כך למשל, היו בעבר מרכזי ערים שנאסר עליהם להיכנס לשם, וכן היו מפורסמים בעיתונות תמונות של איכרים ילידים, ללא בגד תחתון ובאזיקים. המעמדות בבוליביה תאמו לחלוקה לגזע, לשפה וללבוש. ילידים שנמנעו מללבוש את הבגדים המסורתיים ולקיים את המסורות הילידיות, היו יכולים לנסות להיטמע בחברה העירונית ולטעון כי הם בני תערובת (mestizo), ובכך לשפר את מצבם.
20. בשנות ה-70 התחזקה התנועה לזכויות פוליטיות לאוכלוסייה הילידית בבוליביה, דבר שהעצים את החשש של האליטה "הלבנה" ממרידות המוניות. בפועל, המחאה הייתה נקודתית נגד התעללויות של בעלי אחוזות ספציפיים, ולא התפתחה למרד המוני בסדר החברתי הקיים.
21. שרשרת הדיקטטורות הצבאיות האחרונה בבוליביה החלה בשנת 1964, בהפיכה הצבאית של הגנרל Rene Barrientos Ortuno, אשר שלח את הצבא לפשוט על המכרות, ולהרוג שם את הכורים המורדים ובני משפחותיהם.
22. עוד קודם להפיכה של הגנרל Rene Barrientos Ortuno, ארה"ב ובמיוחד נציגי ה-CIA בבוליביה החלו לתמוך בגורמים אולטרה-שמרניים, במסגרת המאבק העולמי בקומוניזם. בין היתר, באמצעות השפעה על אנשי הצבא הבוליביאנים שהיו בוגרי האקדמיות הצבאיות של ארה"ב, ובאמצעות שיטת "המקל והגזר" של יצירת תלות בסיוע הכספי והצבאי האמריקאי.
23. ארה"ב דרשה כי בוליביה תאפשר לה "למקצע" את כוחות הביטחון הבוליביאנים. כך למשל, כ-1,200 קצינים וחיילים בוליביאנים קיבלו הכשרות ב-Army School of the Americas בתעלת פנמה.
24. צבא ארה"ב הקים בסיס צבאי בבוליביה, שכונה Guantanamito, וה-USAID ו-Peace Corps פעלו בחופשיות מוחלטת במדינה. כך למשל, במסגרת התפיסה כי הבעיות של בוליביה נובעות מעודף אוכלוסייה, USAID קידם תכנית לאמצעי מניעה ולעיקור של האוכלוסייה הכפרית הילידית. זאת אף שבאמצע שנות ה-60 היו בבוליביה רק כחמישה מיליון תושבים בשטח של 1.1 מיליון קמ"ר.
25. אין ספק, כי מעורבות ארה"ב תרמה להתחזקות כוחות הביטחון בבוליביה, וסללה את הדרך להפיכה בנובמבר 1964 של הגנרל Rene Barrientos Ortuno. הדיקטטורה הצבאית של הגנרל Rene Barrientos Ortuno הודיעה כי הכורים הפשוטים במכרות הם דבר אחד, ואילו המנהיגים של הכורים הם דבר אחר. המנהיגים הקיצוניים יטופלו מאחר שהם הורסים את המרקם החברתי והפוליטי של המדינה.
26. במאי 1965 החל "liquidation" של מנהיגי עובדים רבים, אשר נהרגו, נעצרו או גורשו מבוליביה. הגנרל Rene Barrientos Ortuno הוציא מחוץ לחוק את המפלגות והקבוצות הקומוניסטיות. הצבא "כבש" את המכרות ושהה שם תקופות ממושכות. התגברו פעולות הדיכוי של המשטרה החשאית הבוליביאנית. במקביל, החלה הפרטה מואצת של המכרות ונכסים אחרים של המדינה, שהולאמו קודם לכן ב"מהפכה הבוליביאנית" בשנת 1952. יושמה תכנית כלכלית שהכתיבה ארה"ב למדינה, ובוליביה המשיכה להסתבך בהלוואות מוושנינגטון.
27. החל מאוקטובר 1966, פעל בדרום מערב בוליביה כוח גרילה בהובלת צ'יה גווארה. הפעילות של כוח זה הייתה כושלת ולא זכתה לאהדה רבה. בשיא היו יחד עם גווארה רק 29 בוליביאנים ו-18 קובנים. באפריל 1967, הגנרל Rene Barrientos Ortuno הכריז על מצב חירום באזור בו פעלה הגרילה, וקרא לציבור להצטרף למאבק נגד אנרכיסטים מקומיים וזרים שקיבלו כסף ונשק

- מקובה. מספר גדודי צבא פעלו לחיסול הגרילה, וכן נעשה שימוש במטוסים של חיל האוויר, כולל הטלת פצצות נאפלם.⁸
28. החל ממרץ 1967, קציני צבא ו-CIA של ארה"ב החלו לסייע באופן מואץ לחיסול גרילה זו. קציני CIA השתתפו בחקירה של חברי הגרילה שנתפסו, ואמריקאים פיקדו ישירות על יחידות בצבא בוליביה שהשתתפו במבצע.
29. בחודש יוני 1967, המשטר הפנה את תשומת ליבו מהמאבק בכוח הגרילה של גווארה, למכרה Siglo xx, שהיה במרחק כ-160 ק"מ משם. ארגוני העובדים תכננו לקיים במכרה כנס גדול ב-24.6.1967. בערב הכנס, כוחות הצבא פשטו על מכרה, הרגו ופצעו את הכורים, המשתתפים בכנס ובני משפחותיהם באמצעות ירי בזוקה ומקלעים. כתוצאה מכך, עשרות גברים, נשים וילדים נהרגו באירוע המכונה טבח San Juan.
30. בהלוויה השתתפו כ-30 אלף איש, ופרצו שביתות הזדהות עם הכורים בכל רחבי המדינה. לאחר שאוניברסיטת לה-פז הכריזה על עצמה כ"שטח משוחרר", הצבא פשט עליה באמצעות רימוני גז.
31. ב-9.10.1967, צ'ה גווארה נתפס והוצא להורג. כפות ידיו נחתכו בטענה כי הדבר דרוש לצורך שימור טביעות אצבעות כהוכחה לזהותו, והוא נקבר בקבר סודי.
32. בתחילת 1969, הגנרל Rene Barrientos Ortuno החל להרגיש מאוים מצד גורמים צבא, ולכן הקים יחידת עלית פרה-צבאית, ה-FURMOD. באפריל 1969, התרסק המסוק של הגנרל Barrientos, בנסיבות שטרם ידועות. הוקמה ממשלת מעבר אזרחית, אשר לאחר כחמישה חודשים, בספטמבר 1969, בוצעה נגדה הפיכה צבאית בראשות הרמטכ"ל, הגנרל Alfredo Ovando.
33. המשטר של הגנרל Alfredo Ovando (ספטמבר 1969 עד אוקטובר 1970) והמשטר אחריו של הגנרל Juan Jose Torres (אוקטובר 1970 עד אוגוסט 1971), המשיכו את הדיכוי של משטר הגנרל Barrientos.
34. הגנרל Alfredo Ovando ביצע את ההפיכה שלו ב-26.9.1969, ומינה את הגנרל Juan Jose Torres כראש הצבא. הקולונל Juan Ayoroa Ayoroa מונה לתפקיד שר הפנים, והתנגד ליוזמות של הגנרל Alfredo Ovando ל"שחרור הרסן", כדוגמת החזרת החוקיות של פעילות מפלגות השמאל בבוליביה. הקולונל Juan Ayoroa סגר עיתונים, והיה מעורב ברציחות פוליטיות. כך למשל, על פי דיווחים בבוליביה, נרצחו Alfredo Alexander¹⁰, הבעלים של העיתונים Ultima Hoy ו-Hora, וכן העיתונאי Jaime Otero Calderon, כדי למנוע פרסום תחקיר על עסקת נשק מפקפקת של מדינת ישראל עם משטר הגנרל Barrientos¹¹.
35. בחודש אוגוסט 1970, שר הפנים הקולונל Juan Ayoroa אפשר לעשרות חברי מליצית הימין הקיצוני שכונתה ה-Marqueses, להשתלט באמצעות ירי כבד על אוניברסיטת San Andres בלה-פז. באופן דומה התאפשר למיליציה חמושה של הימין הקיצוני להשתלט על אוניברסיטת Gabriel Rene Moreno בעיר סנטה-קרוז. זאת כחלק מהרצון לדכא את מעוזי השמאל באוניברסיטאות, וכן מתוך תפיסה כי הסטודנטים משמשים כר פורה לגיוס לוחמי גרילה.

⁸ <http://en.mercopress.com/2013/08/13/argentine-military-sent-napalm-bombs-to-bolivia-to-help-hunt-che-guevara-reveal-brazil-documents>

⁹ <http://gacetaoficialdebolivia.gob.bo/index.php/normas/descargar/3251>

¹⁰ <http://www.nytimes.com/1970/07/19/archives/police-attack-on-la-paz-paper-underlines-repression-of-press.html? r=0> ; <http://www.nytimes.com/1970/03/15/archives/dynamite-blast-in-bolivia-kills-newspaper-publisher-and-wife.html>

¹¹ Rebellion in the Veins: Political Struggle in Bolivia, 1952-82 Paperback – January 1, 1984, James Dunkerley, p. 171

36. בחודש יולי 1970, הגנרל Alfredo Ovando החליף את הגנרל Juan Jose Torres כראש הצבא, בגנרל Rogelio Miranda. ב-4.10.1970, הגנרל Rogelio Miranda הודיע על הפיכה נגד הגנרל Alfredo Ovando, ועל הקמת חונטה חדשה. ביום 6.10.1970 הגנרל Juan Jose Torres ביצע הפיכה נגד ההפיכה. כך, בתוך ימים ספורים בוצעו שתי הפיכות והתחלפו שישה נשיאים, עד שביום 7.10.1970 הגנרל Juan Jose Torres הצליח לשכנע את זרועות הביטחון לתמוך בו¹².
37. במהלך הדיקטטורה של הגנרל Juan Jose Torres, היו מספר ניסיונות הפיכה נגדו שכשלו, והוא גם הסתכסך עם ארה"ב כאשר בפברואר 1971, הודיע על סילוק מבוליביה של ה-Peace Corps האמריקאים, וביטול החוזה לבסיס הצבאי האמריקאי, כדי להתמודד עם הלחץ הציבורי בעקבות המצב הכלכלי הקשה במדינה. באותו החודש, סטודנטים וכורים פשטו על משרדי ה-Criminal Investigation Department (DIC) בעיר Oruro במחאה על מינוי קציני משטרה שהיו אחראים לדיכוי. מעת לעת התקיימו שביתות והפגנות ברחבי בוליביה. שר הפנים שבעצמו הפך בהמשך לקורבן של "תוכנית קונדור", Jorge Gallardo Losada, היה אחראי על הדיכוי במטרה למנוע את יציאת המצב משליטה.
38. ב-21.8.1971, בסיוע של מליציות ממושות של הימין הקיצוני, ברוני סמים וכנראה בתמיכה של ארה"ב¹³, הקולונל Hugo Banzer Suarez ביצע הפיכה צבאית אלימה נגד המשטר של הגנרל Juan Jose Torres. בין היתר, הכוחות ירו פגזים וממקלעים על אוניברסיטת San Andres וסטודנטים נפצעו. הקולונל Hugo Banzer הכריז כי מעתה לא יהיה יותר שימוש ברימוני גז, אלא רק בכדורים חיים.
39. הקולונל Hugo Banzer שלט בבוליביה במשך כמעט 7 שנים. מדובר בכהונה ארוכה באופן יוצא דופן עד אז בבוליביה – מעצמות המדינה בשנת 1825, רק 40 מתוך כ-187 איש שעמדו בראש המדינה, שרדו בתפקידם יותר מחמישה ימים.
40. הדיכוי הפנימי במשטרו של הקולונל Hugo Banzer, היה נרחב מהדיכוי במשטר הצבאי של הגנרל Rene Barrientos Ortuno. מיד לאחר ההפיכה, הקולונל Hugo Banzer סגר את כל האוניברסיטאות במדינה למשך כחצי שנה, ומינה לתפקיד שר הפנים את הקולונל Andrés Selich.
41. למרות שבאותה העת לא היו בבוליביה קבוצות גרילה רציניות או "איום" קומוניסטי ממשי, הקולונל Hugo Banzer הגדיר כל מי שנרצח, עונה או נעלם כקומוניסט, חתרן ושליח של פידל קסטרו. מיד לאחר ההפיכה אלפים גלו או אולצו לגלות, ואלפים נעצרו מטעמים פוליטיים. כוחות הביטחון היו פושטים כדבר שבשגרה על בתי המגורים של מתנגדי ומבקרי המשטר הצבאי.
42. הוקמה בבוליביה מדינת משטרה הדוקה שראתה את עצמה כמגנה על "הציוויליזציה הנוצרית המערבית", מפני הקומוניזם והשמאל. הפעילות הפוליטית המותרת היחידה בתקופתו של הקולונל Hugo Banzer, הייתה של אנשי כוחות הביטחון ומי שהיו קשורים אליהם. השליטה האגרסיבית של הקולונל Hugo Banzer על האזרחים ועל כוחות הביטחון עצמם בבוליביה, התאפשרה בעיקר בעזרת הסיוע שקיבל מארה"ב ומהדיקטטורה הצבאית בברזיל, וכן בזכות העלייה במחירי הנפט.
43. כך, בין אוגוסט 1971 לדצמבר 1972, המשטר של הקולונל Hugo Banzer קיבל מארה"ב סיוע בסך כ-32 מיליון דולר, וכן כ-60 מיליון דולר כסיוע צבאי. בין השנים 1973-1974, בוליביה קיבלה

¹² http://www.nytimes.com/1970/10/07/archives/leader-of-bolivia-forced-to-resign-palace-is-bombed-gen-ovando.html?_r=0

¹³ <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1969-76ve10/d104> ; <http://www.nytimes.com/1971/08/30/archives/us-denies-bolivia-role.html> ;

- את הסיוע הצבאי האמריקאי מבין הגדולים שקיבלו מדינות אמריקה הלטינית. באופן דומה, הדיקטטורה הצבאית בברזיל נתנה לבוליביה סיוע צבאי ואזרחי גדול.
44. הקולונל Hugo Banzer מינה לתפקיד שר החוץ, את מנהיג מפלגת ה-FSB, Mario Gutierrez. מפלגת ה-FSB הייתה מפלגה פשיסטית של הימין הקיצוני בבוליביה, אשר היו לה גם סממנים אנטישמיים. המפלגה ראתה את המדינה כנשענת על שני יסודות – הצבא והכנסייה.
45. ביום 7.9.1971 הוצא צו מס' 09875 שקבע כי החוקה של בוליביה תישאר בתוקף כל עוד שהיא לא סותרת את הרוח והאופי של הממשלה הלאומית ופעולותיה. ביום 3.6.1972 הוצא צו מס' 10295 שקבע את האפשרות להחזיק במעצר חשודים ללא מגבלת זמן. שר הפנים, הקולונל Andrés Selich, קיבל יד חופשית "to liquidate" פעילי אופוזיציה.
46. שר הפנים, הקולונל Andrés Selich, לא היסס לחסל מתנגדי משטר גם מכוחות הביטחון עצמם. כך למשל, כאשר חיילים עצורים שכנעו את השומרים לאפשר להם לחטוף מטוס ולהימלט ממחנה המעצר ב-Madidi, הקולונל Andrés Selich הורה להפציץ את המחנה.
47. בינואר 1972, הקולונל Hugo Banzer חשש כי הדיכוי הקשה שיישם הקולונל Andrés Selich עלול להביא להפיכה נגדו, והחליט למנותו לשגריר בבוליביה בפרגוואי. במאי 1973, הקולונל Andrés Selich נעצר בלה-פז, ומחליפו בתפקיד שר הפנים השתמש בשיטותיו נגדו – הקולונל Andrés Selich עונה למוות¹⁴, ולאחר מכן נטען כי הוא בחר לזרוק את עצמו במדרגות כתוצאה מהתמוטטות עצבים.
48. בפברואר 1983, אותר קבר המונים של 14 איש שנעצרו ע"י כוחות הביטחון של הקולונל Hugo Banzer, בשנת 1972, אשר נחשבו עד אז כנעלמים.
49. מי שהחליפו את הקולונל Andrés Selich בתפקיד שר הפנים, הקולונל Mario Adett Zamora והקולונל Juan Pereda Asbun, המשיכו בטרור, בין היתר באמצעות Directorate of Public Order (DOP). בראש ה-DOP עמד הקולונל Refael Loayza, כאשר התליין הראשי שלו היה Abraham Bapista, לשעבר ראש המשטרה בדיקטטורה של הגנרל Rene Barrientos Ortuno. קצין בולט נוסף שהשתתף בדיכוי הפנימי היה קפטן Carlos Mena. כמו-כן, פעלו ב-DOP חברי המפלגה הפשיסטית ה-FSB, וכן פושעים מוכרים.
50. חלק ניכר מהפעילות של ה-DOP, הייתה לנהל את מרכזי המעצר והעינויים ב-Madidi, Chonchoroco, Viacha ו-Coati. להבדיל מהמקרים של החונטות בצ'ילה ובארגנטינה, בבוליביה מרבית העצורים, כולל אלה שנחטפו והיו מוגדרים לתקופות מסוימות כנעלמים, בסופו של דבר הוכרו כעצורים באופן רשמי.
51. גם אם מספר הנעלמים בבוליביה, היה נמוך בהשוואה למדינות אחרות באמריקה הלטינית, הסבל של העצורים הפוליטיים היה חמור לא פחות. בין אוקטובר 1971 לדצמבר 1977, היו כ-15 אלף עצורים פוליטיים בבוליביה בגין "עבירות נגד המדינה", שסבלו מעינויים ולא התקיים בעניינם הליך משפטי. היו כ-20 אלף שנכפה עליהם לעזוב את המדינה על ידי המשטר, והיו רבים שעזבו מיוזמתם. בכל התקופה הזו, לא הייתה זכות לאסיפה ולהתאגדות. הייתה צנזורה מלאה, כ-70 עיתונאים היו בגלות, כ-30 עיתונאים היו עצורים, וכ-20 תחנות רדיו נסגרו.
52. מאחר שהאוכלוסייה בבוליביה באותה העת, הייתה בגודל כ-5 מיליון איש, ומרביתה הייתה כפרית, הרי שבערים ובמכרות בהן התנהלה עיקר הפעילות הפוליטית, היה הדיכוי הפוליטי הקשה ביותר. לכן, למספרים אלה של עצורים וגולים, אף אם היו נמוכים בהשוואה למספרים

¹⁴ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP79-00927A010300030001-6.pdf> ;

<http://www.nytimes.com/1973/05/16/archives/bolivia-reports-death-of-plotter-says-rightist-was-killed-in-a-fall.html>

- במדינות אחרות באמריקה הלטינית, הייתה השפעה עצומה על מרקם החיים שם והדיכוי של הקולונל Hugo Banzer הצליח להטיל אימה.
53. בחסות הדיכוי הפנימי הקשה והכרזה על מצב חירום, הצליח הקולונל Hugo Banzer לבצע את המדיניות הכלכלית שהכתיבו לו ארה"ב והבנק העולמי. בין היתר, באוקטובר 1972 הוא הורה להפחית את ערך מטבע הפזו. למרות האיסור להפגין והנוכחות המסיבית של חיילים ברחובות לה-פז, וכן סגר שהטילו המשטרה וה-Anti-riot units על שכונות פועלים בלה-פז¹⁵, הוכרזה שבייתה וכמה מאות עובדים הפגינו וקראו קריאות נגד "הדיקטטורה הפשיסטית". ההפגנה דוכאה ביד קשה, עשרות מפגינים ומפגינות נפצעו, וכ-20 נהרגו.
54. ב-20.1.1974, הקולונל Hugo Banzer הוציא צווים המבטלים סובסידיות למוצרי צריכה בסיסיים. דבר שהביא לגל שביתות ומחאה בכול רחבי המדינה. נשים תופפו על סירים ומחבתות מחוץ לארמון הנשיאות, וסטודנטים התעמתו עם המשטרה.
55. בעמק Cochabamba, היו כ-20 אלף איכרים שמחו נגד הצווים, וסירבו להתפזר. הקולונל Hugo Banzer סירב לנהל משא ומתן איתם, הכריז על מצב חירום ושלה את כוחות הצבא לשבור את המחאה. בין היתר נשלחה למקום יחידת הטנקים Tarapaca tank regiment. ב-29.1.1974 החלה התקיפה ליד הכפר Tolata שכונתה Massacre of the Valley: אישה אחת זרקה אבן על הטנק שהוביל את שיירת הטנקים. בתגובה הצבא ירה על האיכרים באמצעות מטוס קרב, טנקים ומקלעים. רבים נפצעו וכ-200 אזרחים ואזרחיות נהרגו. לפי מסמך של ה-CIA מ-1.1.1974¹⁶, השימוש של הצבא ברכבים משוריינים ובמטוסי קרב, והשיטות האכזריות לדיכוי המחאה, היו עלולות לגרום לחלקים בצבא להתנער מהקולונל Hugo Banzer.
56. הקולונל Hugo Banzer טען כי המחאה שם אורגנה ע"י גולים קובנים. בנאום שנשא יומיים לאחר הטבח, הקולונל Hugo Banzer קרא לאיכרים להרוג את כל מי שמנסה להסית אותם נגד המשטר, ואם הם לא מרגישים בנוח להרוג, אז שיסגירו את המסיתים אליו והוא ידאג אישית לטפל בהם.
57. הקולונל Hugo Banzer החליט לאמץ את מודל הדיקטטורה של פינולה בצ'ילה: ביום 9.11.1974, הקולונל Hugo Banzer הוציא את צו מס' 11947, שהכריז על הוצאה מחוץ לחוק של כל המפלגות הפוליטיות וכי כל האדמיניסטרציה של המדינה תעבור לידי כוחות הביטחון עד לשנת 1980 (בזמן משטרו של Colonel Banzer, הפעילות של המפלגות הפוליטיות חזרה להיות חוקית רק בדצמבר 1977¹⁷). נקבע בצו כי הצבא יכול לגייס כל אדם מעל לגיל 21. נקבע כי כל ארגוני העובדים, הארגונים המקצועיים, וארגוני הסטודנטים הוצאו מחוץ לחוק, וכי יוקמו ארגונים חדשים ע"י כוחות הביטחון. נאסרה כל אסיפה ללא רישיון, ושבתות נאסרו באופן מוחלט. צומצם מספר ימי החג בהם ניתנת חופשה.
58. במסגרת "תכנית קונדור" הדיקטטורה הצבאית של הקולונל Hugo Banzer, חטפה והסגירה אזרחים ואזרחיות ארגנטינאים לחונטה בארגנטינה, אשר הועלמו. כך למשל¹⁸, ב-2.4.1976 המשטרה הבוליביאנית עצרה את Graciela Rotilo Artes, שהייתה בת 24, וכן את התינוקת שלה Carla שהייתה בת תשעה חודשים. הן הוחזקו במשרדי ה-Department of Political Order (DOP) בעיר Oruro, שם Graciela הוכתה לאורך כל הלילה. שתיהן הועברו ללה-פז, שם

¹⁵ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP79T00975A023100030001-1.pdf>

¹⁶ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP79T00975A026100040001-7.pdf>

¹⁷ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP79-01051A000900010006-2.pdf>

¹⁸ <https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/Argentina/0000A799.pdf> ;

<http://www.desaparecidos.org/arg/victimas/r/rutilog/>

הפרידו ביניהן. Graciela הוחזקה במשרד של שר הפנים, שם עונתה. התינוקת נשלחה לבית יתומים ליד לה-פז, ורשמו אותה בשם בדוי. מעת לעת התינוקות הובאה לחדר בו עונתה Graciela כדי להפעיל עליה לחץ. ב-26.8.1976, התינוקות נלקחה מבית היתומים, וב-29.8.1976 התינוקות ואימה נמסרו לכוחות הביטחון הארגנטינאים בגבול בין המדינות. למרות ש-Graciela הייתה גם אזרחית ארגנטינה, היא חייתה בבוליביה מגיל 9. היא לא הייתה קשורה לתנועה פוליטית. ככל הנראה הרקע לחטיפתה היה המעורבות שלה כנציגת ארגון הסטודנטים בשביתה של כורי בדיל. שתייהן נעלמו. ב-25.8.1985 ארגון 'הסבתות של כיכר מאיי הצליח לחלץ את הילדה Carla, ולמסור אותה לסבתא שלה. זאת לאחר שאותרה אצל משפחה של חבר ב"חוליית המוות" הארגנטינאית Triple A.

59. באופן דומה, פליטים בוליביאנים בארגנטינה, נחטפו על ידי כוחות הביטחון הארגנטינאים ונעלמו. כך למשל, Benito Choque Cosme הבוליביאני ובת זוגו Irene Nelida Miriam Peña הארגנטינאית, שהיו פעילים במפלגה הסוציאליסטית של העובדים (PST), נחטפו מביתם בבואנוס איירס ב-16.9.1976. Irene הייתה בהיריון בחודש השלישי בעת החטיפה, ונולד להם תינוק במעצר. שלושתם נעלמו¹⁹.

60. הסיבות לקריסת משטרו ותכניתו של הקולונל Hugo Banzer לבנות "בוליביה חדשה" החל משנת 1977, היו בעיקר צמצום הסיוע האמריקאי בעקבות שינוי המדיניות של ממשל קרטר לתמיכה גדולה יותר בזכויות אדם, קריסת הכלכלה, וההתארגנות מחדש של ארגוני השמאל.

61. אמנם הייתה בתקופת הדיקטטורה של הקולונל Hugo Banzer עליה במחירי הנפט והגז, אך מחירי הבדיל ושאר מוצרי החקלאות צנחו. הדבר הביא לעלייה בייצוא של קוקאין. כמו-כן, כדי להחזיק את הכלכלה, Banzer לקח הלוואות בסך מיליארדי דולרים.

62. יחד עם ההפיכה הצבאית של הקולונל Hugo Banzer, בוליביה הפכה לספקית עולמית מרכזית של קוקאין, כאשר ברוני הסמים היו קשורים למשטר וגם סייעו להצלחת ההפיכה. למרות זאת, בשנת 1976, הנרי קיסינג'ר ביקר את הקולונל Hugo Banzer בעיר סנטה קרוז בבוליביה. קיסינג'ר הציע 2 מיליון דולר לאימון כוח משטרה נגד הנרקוטיים וכ-45 מיליון דולר ארה"ב כדי לסייע בהטמעת גידולים חקלאיים חילופיים במקום צמח הקוקה ששימש להפקת קוקאין²⁰.

63. קודם לכן, בשנת 1973, סוכני ה-National Department of Investigation (DIN) והאינטרפול זומנו לפגישה עם ראש המשטרה בבוליביה, הקולונל Vazquez Sempertegui. הם התבקשו על ידיו לעצור חקירה שהסתיימה בתפיסת משלוח קוקאין, מאחר שהעקבות הוליכו לשר הבריאות הבוליביאני דאז, Carlos Valverde.

64. בשנת 1975, המזכיר האישי של הקולונל Hugo Banzer, Edwin Tapia Frontanilla, נעצר בשדה התעופה במונטריאול כאשר ניסה להבריש משלוח קוקאין²¹. במקביל נעצר הקונסול של בוליביה במונטריאול וחתנו של הקולונל Hugo Banzer, אף הוא בגין סחר בסמים. לאחר מכן נעצר בפלורידה אחיינו של הקולונל Hugo Banzer, גם הוא בגין סחר בסמים.

65. בהמשך, ממש לקראת נפילת משטרו, הקולונל Hugo Banzer, מינה לתפקיד קונסול במיאמי את בן דודו, אך הרשויות האמריקאיות התנגדו לכך לאור מעורבותו בסחר בסמים. בינואר 1980, המשטרה מצאה באחוזה הפרטית של הקולונל Hugo Banzer, מזוודות עם 300 ק"ג קוקאין.

¹⁹ <https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/Argentina/0000AF5C.pdf>; <https://www.abuelas.org.ar/caso/benito-choque-pena-86>;

²⁰ <https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/Argentina/0000A7D9.pdf>

²¹ <http://www.nytimes.com/1975/04/21/archives/latins-now-leaders-of-harddrug-trade-operators-of-rings-supplying.html>;

- הקולונל Hugo Banzer טען כי מישהו ניצל את האחוזה שלו ללא ידיעתו לצורך פעילות לא חוקית.
66. בשנת 1976 בוליביה שקלה "לייבא" משפחות לבנות מרודזיה ונמיביה. דובר הממשלה ציין כי ישנה חשיבות לייבוא של מוסר העבודה האנגלו-סקסי למדינה לא מפותחת כמו בוליביה. משלחת לבנה מרודזיה ונמיביה שביקרה בבוליביה פרסמה אמירות גזעניות כלפי האוכלוסייה הילידית, שגרמו לביקורת על משטר הקולונל Hugo Banzer, כי למעשה הוא מעוניין "לייבא" את משטר האפרטהייד לבוליביה²².
67. הקולונל Hugo Banzer בעיקר היה מודאג ממדיניות קידום זכויות האדם החדשה של ממשל קרטור. אמנם זו הייתה מדיניות לא אחידה (ממשל קרטור המשיך לתמוך במשטרים דיקטטוריים שהיו חשובים מבחינתו), אך בשל חולשתה של בוליביה היא הייתה כר פורה לניסוי מדיניות זאת. מחלקת המדינה האמריקאית בזמן ממשל קרטור חזרה וניסתה להתערב בדיכוי הפנימי בבוליביה, וניהלה מגעים עם הקולונל Hugo Banzer לחזרה לדמוקרטיה.
68. בעקבות הלחץ האמריקאי, הקולונל Hugo Banzer הודיע בנובמבר 1977, כי יערכו בחירות ביולי 1978. בדצמבר 1977, הקולונל Hugo Banzer הודיע על חנינה חלקית, תוך שאסר על חזרתם לבוליביה של מאות גולים פוליטיים, כולל ילדים קטנים שלהם. כמה עשרות עצורים פוליטיים שוחררו מהמעצר ונגד חלקם החל הליך משפטי. אף אחד שנעצר או פוטר מעבודתו עקב פעילות פוליטית, לא היה זכאי לחנינה.
69. ב-28.12.1977, הנשים של ארבעה כורים גולים נכנסו למשרדי הארכיבישוף, יחד עם ילדיהן, והכריזו על שביתת רעב עד למתן חנינה גורפת לכל העצורים והגולים הפוליטיים. לאחר שישה ימים 61 איש הצטרפו לשביתת הרעב, לאחר 14 ימים הצטרפו 500 איש, ועד ה-18.1.1978 הצטרפו מעל 1,000 איש²³.
70. ב-16.1.1978 המשטרה אסרה על תנועת רכבים בעיר לה-פז, וכוחות הביטחון החלו לפשוט באש חיה על המשרדים ברחבי העיר בהם התכנסו שובתי הרעב. בעקבות לחץ אמריקאי כבד, ב-17.1.1978 הקולונל Hugo Banzer הכריז על חנינה גורפת לכול העצורים הפוליטיים. מכאן והלאה, משטר הקולונל Hugo Banzer נכנס לסחרחרה של שביתות, הפגנות ודיכוי אלים. ב-1.5.1978, נעצרו 35 מפגינים ואוניברסיטת San Andres נסגרה לחודש.
71. הבחירות שנערכו ביולי 1978 זויפו²⁴, וכך הופעלה אלימות מצד כוחות הביטחון כדי למנוע אספות של מפלגות האופוזיציה. "נבחר" מי שהקולונל Hugo Banzer מינה כיוורשו, מפקד חיל האוויר הגנרל Juan Pereda Asbun. הקולונל Hugo Banzer סירב תחילה לעזוב את ארמון הנשיאות, ועשה זאת רק לאחר שכוחות הביטחון איימו להפגין את הארמון.
72. לאחר נפילת משטרו של הקולונל Hugo Banzer, העמיק הכאוס הפוליטי בבוליביה. בין יולי 1978 עד יולי 1980, נערכו שתי בחירות כלליות, מונו חמישה נשיאים (אף אחד לא מכוח ניצחון בבחירות), ובוצעו ארבע הפיכות צבאיות.
73. הגנרל Juan Pereda הודיע כי בחירות חדשות יהיו בזבוז זמן, בגלל שהמפסידים תמיד יתלונו על הונאה. הוא הכריז על מצב מצור, עצר מיד מעל 100 פעילי אופוזיציה, ושלח את כוחות הצבא לתקוף איכרים שמחו על זיוף הבחירות בעיירה Coripata. מאחר שהמתרחש בבוליביה גרם לה

²² Documents on colonialist export from South Africa to South America, Uppsala University, Dept. of Peace and Conflict Research, 1977

²³ <https://nursingclio.org/2016/12/29/housewives-against-dictatorship-the-bolivian-hunger-strike-of-1978/>

²⁴ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP79T00975A030700010106-3.pdf>

למבוכה, ארה"ב מיהרה להתערב והודיעה כי תקפא סיוע בסך 70 מיליון דולר, אם לא יוכרוז מיד בחירות חדשות. הגנרל Juan Pereda השיב בתגובה כי קיום בחירות חדשות יתאפשר רק בשנת 1980. בעקבות הלחץ האמריקאי, ב-6.8.1978, הגנרל Juan Pereda ביטל את מצב החירום והודיע רשמית כי הבחירות יערכו בשנת 1980. ארה"ב התרצתה והסירה את האיום בהפסקת הסיוע.

74. ביום 24.11.1978 בוצעה הפיכה צבאית, ומונה לעמוד בראש הדיקטטורה הגנרל David Padilla Arancibia. בראש משרד הפנים מונה Raul Lopez Leyton. כוחות הצבא המשיכו "לכבוש" את המכרות.

75. ב-1.7.1979 התקיימו בחירות כלליות נוספות אשר אף הן היו פארסה מוחלטת. בשעה 00:22 לפנות בוקר ביום 1.11.1979, טנקים של יחידת Tarapaca, שהובלו ע"י הקולונל Arturo Doria Medina, פשטו על מרכז העיר לה-פז. בשעה 00:07 העיר כולה הייתה בשליטת המורדים. בראש ההפיכה עמד הקולונל Alberto Natusch Busch. הוכרזה שביתה כמחאה על ההפיכה. בימים 5-6 לנובמבר 1979, הקולונל Alberto Natusch Busch שחרר כל רסן, ואפשר לחיילים להשתולל ברחובות בוליביה. למרות ירי מרכבים משוריינים, ממסוק וממקלעים, ההפגנות נגד ההפיכה נמשכו. מעל 200 מפגינים נהרגו, 125 נעלמו וכ-200 נפצעו. טבח זה כונה Massacre of All Saints. ארה"ב הקפיאה את הסיוע הצבאי והאזרחי לבוליביה²⁵.

76. ההפיכה ריסקה את הכלכלה בבוליביה, וביום 5.11.1979 הקולונל Alberto Natusch Busch סגר את הבנקים במדינה כדי למנוע מהאזרחים למשוך את חסכונותיהם, וכן כדי לבזוז בעצמו את הכסף משם ולחלקו לאנשי הצבא שתמכו בהפיכה. כך, תוך ימים ספורים נעלמו מהבנקים בבוליביה כ-18 מיליון דולר, מתוכם 3.5 מיליון דולר לאחר "ביקור" בבנק המרכזי של גייפ צבאי בצהרי יום 6.11.1979.

77. הקולונל Alberto Natusch Busch ותומכיו הבינו כי ההפיכה נכשלה, ולכן לאחר משא ומתן הוחלט למנות לנשיאה את Lidia Gueiler. לתפקיד שר הפנים מונה Jorge Selum Vaca Diez.

78. מתחילת כהונתה של הנשיאה Linda Gueiler, הייתה אווירה ושמעות על הפיכה צבאית. ב-8.2.1980 כוחות צבא הגיעו למשרדי עיתון השמאל Aqui, אשר הזהיר מפני ההכנות להפיכה צבאית, ופוצצו אותם. ביום 12.3.1980 נמצאה בפרברים של לה-פז גופתו של Luis Espinal, העורך של Aqui. מצבה של הגופה העיד כי הוא עבר עינויים קשים טרם נרצח²⁶.

79. כדי להרגיע את רוחות ההפיכה, ב-9.4.1980, הנשיאה Linda Gueiler הודיעה כי היא תמנה לתפקיד ראש הצבא את בן דודה, שהיה מוכר כשמרן ואיש הימין הקיצוני, הגנרל Luis Garcia Meza.

80. ב-7.6.1980, מפקד המשמר הנשיאותי הגיע בשעה 00:06 בבוקר לחדרה של הנשיאה Gueiler Linda, חמוש ברובה אוטומטי, וניסה להיכנס לחדר כדי להרוג אותה. מאחר שהדלת הייתה נעולה, הנשיאה Linda Gueiler הצליחה להזעיק עזרה וניצלה. לאחר מכן, בכירים בכוחות הביטחון קראו לבטל את הבחירות שנקבעו ליום 29.6.1980, בשל המצב הכלכלי הקשה וחוסר היציבות במדינה, אף שהם אלה שהיו אחראים לכך – ממש לפני יום הבחירות, פוצץ בית קפה

²⁵ Rebellion in the Veins: Political Struggle in Bolivia, 1952-82 Paperback – January 1, 1984, James Dunkerley, p.267 ; <http://www.nytimes.com/1979/11/07/archives/strikes-continue-in-bolivia-as-natusch-refuses-to-quit-70-killed.html>

²⁶ <https://www.consuladodebolivia.com.ar/2017/01/12/1980-paramilitares-asesinaron-17-disparos-metralleta-al-sacerdote-luis-espinal/>

- שהיה פופולרי בקרב השמאל, ונהרגו שם שני אזרחים. כמו-כן, נזרקו רימוני רסס למשרדי מפלגת ה-UDP, וכתוצאה מכך נהרגו שם 4 אזרחים ונפצעו 63.
81. מפקד הצבא, הגנרל Luis Garcia Meza, תפס את השלטון בבוליביה, בהפיכה צבאית ביום 17.7.1980, ושלט בבוליביה במשך כשנה. התירוץ של ההפיכה היה סירובה של הנשיאה, Linda Gueiler, לדחות את מועד הבחירות²⁷. המטרה הייתה "לטהר" את בוליביה ממה שהגנרל Luis Garcia Meza כינה "הטרור החתרני של השמאל הרדיקלי". המשטר הצבאי שלו ביצע הפרות חמורות של זכויות אדם וגם היה מעורב בסחר בקוקאין.
82. מיד עם ההפיכה, הנשיאה Linda Gueiler נלקחה בכוח כדי לחתום על התפטרותה²⁸, בזמן שחברי הממשלה שלה הוכו ונאלצו לשכב במשך שעות על הרצפה באורוות המשטרה. מיליציות פרה-צבאיות תפסו את תחנות הרדיו, ונקודות אסטרטגיות בעיר לה-פז, כדוגמת האוניברסיטאות, ויצאו לפטרולים ברחובות כדי למנוע הפגנות. המיליציות פשטו על בתים של פעילי שמאל ואופוזיציה באמצעות רשימות שמיות וכתובות שהוכנו מבעוד מועד.
83. בתכנון ובביצוע הקפדניים שלה, ההפיכה הצבאית של הגנרל Luis Garcia Meza הזכירה את ההפיכה של פינולה בצ'ילה, ב-11.9.1973, אשר הגנרל Luis Garcia Meza אהב להשוות את עצמו אליו (בראיון למגזין צ'יליאני הוא אמר "אני אשאר בשלטון 20 שנים עד שבוליביה תעבור בנייה מחדש. לממשלה שלי אין גבולות ולכן אני כמו הגנרל פינולה").
84. תכנון ההפיכה של הגנרל Luis Garcia Meza, החל בשנת 1978, כאשר הפושע הנאצי וראש הגסטפו בעיר ליון בצרפת, קלאוס ברבי, השתתף בהכנות לה. בין היתר, ברבי סייע להכין מבעוד מועד רשימה של מאות פוליטיקאים, מנהיגי עובדים ואינטלקטואלים שכוחות הביטחון היו אמורים לחסלם מיד עם ההפיכה.
85. כפי שנחשף במשפט, עוד טרם ההפיכה ב-17.7.1980, הגנרל Luis Garcia Meza יחד עם הקולונל Luis Arce Gomez ואחרים, קשרו קשר לביצועה. לצורך כך, מיליציות פרה-צבאיות של הימין הקיצוני התארגנו ואומנו ע"י ה-Second Division של הצבא, תחת הפיקוד של הקולונל Luis Arce Gomez, החל משנת 1978, במפקדה בבסיס הצבאי ב-Miraflores ובמקומות אחרים. עוד טרם ההפיכה הכוחות האלה פעלו על מנת לערער את יציבות הממשלה של הנשיאה Linda Gueiler וכדי ליצור אווירה שתתאים להפיכה צבאית, כולל הטמנת מטעני חבלה ורצח.
86. כך גם, באפריל 1980 הגנרל Luis Garcia Meza גרם למרד בבסיס הצבאי בלה-פז, כדי לכפות על הנשיאה Linda Gueiler למנותו לראש הצבא. למרות המינוי, הגנרל Luis Garcia Meza והמיליציות של הימין הקיצוני המשיכו לאיים, לתקוף ולהטריד את חברי הממשלה, הפרלמנט ופוליטיקאים עצמאיים.
87. בספרו של סגן שר הביטחון הבוליביאני, Daniel Salamanca Trujillo, שפורסם בשנת 1981, "הכאוס של הרקונסטרוקציה"²⁹, הוא חשף כי התכנית הסודית להפיכה שנקראה Operation Blitz, כללה כפיה על התפטרות כל השרים בממשלה של הנשיאה Linda Gueiler, כליאה ורצח של המנהיגים הפוליטיים וארגוני העובדים, שליטה והשתקה מלאות של התקשורת, והגבלה מלאה של כל הזכויות המוכרות בחוקה הבוליביאנית.

²⁷ <https://www.csmonitor.com/1980/0612/061254.html>

²⁸ https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1980/07/18/military-chiefs-seize-power-in-bolivia/7d616010-2435-4c6d-8ad6-16872026df43/?utm_term=.8097b97fb575

²⁹ Del caos a la reconstrucción nacional : historia de los fracasos de una democracia sin pueblo, 1981, Daniel Salamanca Trujillo ; <https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/BOLIVIA939.PDF>

88. לא היה מדובר בעוד אחת משורה ארוכה של הפיכות מאז עצמאותה של בוליביה בשנת 1825, אלא הייתה מאחוריה אידיאולוגיה לבנות בבוליביה מדינה פשיסטית וניאו-נאצית, שתהיה שותפה של מדינות פשיסטיות נוספות. כך למשל, הוקמה תנועת נוער ניאו-נאצית בשם "Young Bolivia". עם ההפיכה ב-17.7.1980, היו בבוליביה מי שחגגו בקריאות "הייל היטלר" ועם דגלי צלב קרס.
89. מיד עם ההפיכה ב-17.7.1980, הוכרז על מצב חירום, חוק צבאי ועוצר בכול רחבי המדינה, הושעו זכות האסיפה, חופש התנועה, וחופש הביטוי, נסגרו כל תחנות הרדיו הפרטיות, והחונטה הוגדרה כאחראית ל-"National Reconstruction Process". כמרים ונזירות נעצרו ועונו, וכנסיות נסגרו בכול רחבי המדינה. הפעילות של ארגוני עובדים נאסרה, הוטלה צנזורה מלאה, עיתונאים, פעילי אופוזיציה ושמאל נרדפו. עד לספטמבר 1980 נעצרו כ-2,000 עצורים פוליטיים³⁰, ללא הליכים משפטיים כלשהם, ועל כ-1,500 אזרחים נכפה לצאת לגלות.
90. בדומה למתרחש בצ'ילה מיד לאחר ההפיכה של פינשה, שם האצטדיון של סנטיאגו שימש כמרכז מעצר ועינויים, גם בבוליביה החשודים בהתנגדות פוליטית רוכזו מיד לאחר ההפיכה באצטדיון הספורט של לה-פז, והוחזקו ללא מים ומזון.
91. ב-19.7.1980 הוצא צו מס' 17530 שסגר את כל האוניברסיטאות והמוסדות לחינוך מקצועי. ב-21.7.1980 הוצא צו 17531, לפיו כל ארגוני העובדים והארגונים המקצועיים מושעים. ב-24.7.1980 ניתנה החלטה המחייבת כל עיתון להוציא רישיון ולקבל אישור מראש לפני כל פרסום של ידיעה חדשותית. ב-4.8.1980 הוצא צו 452 שהקפיא את חשבונות הבנק של ארגוני העובדים. ב-30.7.1980 הוצא צו המחייב את כל אזרחי בוליביה ב"שירות פטריטי" למען המדינה, שלמעשה ביטל את זכות השביתה. ב-17.9.1980 הוצא צו שהורה על החלפת השופטים בכל רחבי המדינה³¹.
92. ארה"ב הקפיאה את הסיוע הצבאי לבוליביה מיד עם ההפיכה³². כחודש לאחר ההפיכה של הגנרל Luis Garcia Meza, רק 16 מדינות בעולם הכירו במשטר שלו, ביניהן מדינת ישראל והמשטרים הצבאיים האחרים באמריקה הלטינית³³. על-פי הדיווחים, מדינת ישראל, החונטה בארגנטינה של הגנרל Videla³⁴, ומשטר האפרטהייד בדרום אפריקה הציעו ישר סיוע צבאי.
93. בזכות יועצים ארגנטינאים, שר הפנים, הקולונל Luis Arce Gomez, הצליח לקחת את הדיכוי ועוצמתו לשיאים חדשים, שאפילו קורבנות הדיכוי בדיקטטורות הצבאיות הקודמות בבוליביה, לא הכירו. בין היתר, פעלו בבוליביה ארגנטינאים שהיו מוכרים לשמצה מבית הספר למכונאות של חיל הים בבואנוס איירס (ESMA), אשר שימש כמקום מרכזי לעינויים ולהשמדה של פעילי שמאל או חשודים בפעילות שמאל בארגנטינה. כך למשל, הגיעו לבוליביה Miguel Angel Benazzi ו-Antonio Pernia³⁵.
94. העינויים בבוליביה לאחר ההפיכה של הגנרל Luis Garcia Meza כללו, בין היתר: כיסוי עיניים, הכאה חוזרת, הכאה באמצעות הנשק, הצלפה באמצעות כבל ממתכת, שבירת גפיים, תלישת ציפורניים, החזקה בעירום, חשמול, איומים על העצור ובני משפחתו, תנוחות כפויים, הוצאות להורג מדומות, רולטה רוסית, כוויות מסיגריות, עמידה בעירום ועינויים מיניים. על-פי עדויות,

³⁰ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/DOC_0000248462.pdf

³¹ <http://www.cidh.org/countryrep/Bolivia81eng/TOC.htm>

³² https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1980/07/19/us-ambassador-recalled-aid-cut-in-bolivian-coup/9a427b34-c888-48e5-af48-d1ce9252fbd3/?utm_term=.28730180b57b

³³ <http://query.nytimes.com/mem/archive-free/pdf?res=9807EED6103BE732A25755C0A96E9C94619FD66C>

³⁴ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP82T00466R000400020043-1.pdf>

³⁵ <http://www.derechos.org/nizkor/bolivia/libros/cocacoup/paras.html>

בעינויים שביצע משטרו של הגנרל Luis Garcia Meza השתתפו גם ארגונינאים, גרמנים ואיטלקים.³⁶

95. שר הפנים, הקולונל Luis Arce Gomez, הקים בעזרת היועצים הארגונינאים, מנגנוני מודיעין ודיכוי פוליטיים ומליציות פרה-צבאיות שהיו קשורים למשרד הפנים הבוליביאני, וביצעו פשעים חמורים. כגון, ה- Special Security Service (SES), שעמד בראשו הקולונל Freddy Quiroga, וכן ה-Comando de Operaciones Conjuntas (COC), ששניהם הפעילו "חוליות מוות". במיוחד ה-SES שהיה זרוע של ה-National Department of Investigation (DIN), נעזר ביועצים ארגונינאים אשר צברו את ניסיונם בעינויים ובחיסול פעילי שמאל בארגונינה.

96. "חוליות המוות" שחטפו מתנגדים פוליטיים או חשודים בהתנגדות פוליטית, עשו שימוש באמבולנסים כדי להסוות את פעילותם.

97. על-פי ההערכות היו לפחות כ-3,000 חברים במליציות פרה-צבאיות אלה, אשר רובם היו גם במקביל חברים במשטרה ובצבא בבוליביה. רבים אחרים היו חלק ממנגנון הריגול וההלשנה על האזרחים והאזרחיות.

98. בנוסף, פעלו בבוליביה "חוליות מוות" של שכירי חרב, שכללו נאצים ופשיסטים מאירופה, ומומנו בין היתר באמצעות רווחי הסחר בסמים³⁷. כך, במאי 1981, המשטרה הברזילאית עצרה "חוליית מוות" ניאו-נאצית מבוליביה שביצעה פעילות באזור הגבול של שתי המדינות³⁸. חברי החוליה נשאו סמלים נאצים, ציוד צבאי, וקוקאין. רובם היו גרמנים ואיטלקים. לחוליה קראו " Los Novios de la Muerte" ועמד בראשה הגרמני Joachim Fiebelkorn³⁹, שתועד מצדיע בהצדעה הנאצית לאחר ההפיכה. בחוליה נתפסו גם סוחר הסמים הצרפתי הניאו-נאצי Jacques Leclerc⁴⁰. שר הביטחון הבוליביאני, General Eden Castillo, מחה על המעצר וטען כי מדובר בקבוצה של בחורים טובים ותמימים.

99. ה-SES וה-COC היו מבצעים פשיטות לילות על בתים, אשר לעיתים כל יושביהם נחטפו. מי שנחטפו עברו עינויים קשים וחלקם נרצחו. החל מהשעה 21:00 הוטל עוצר שנאכף על ידיהם באלימות. חברי ה-SES וה-COC לא היססו להפגין נוכחות ברחובות העיר לה-פז ובמבני ציבור, כאשר הם נושאים רובי עוזי.

100. בימים הראשונים לאחר ההפיכה ה-SES וה-COC היו עסוקים כאמור בחטיפה המונית ובהבאת העצורים לאצטדיון של לה-פז. שם הוחזקו בחדרי המלחחות כ-500 איש, ללא מזון, מים ושירותים, ועברו עינויים. בהמשך, פעילות ה-SES וה-COC נהייתה ליותר סלקטיבית, אך עדיין השפיעה על חלקים נרחבים באוכלוסייה. כך למשל, Padre Julio Tumiri, שהיה בן 69, נחטף על רקע תפקידו בהגנה על זכויות אדם, ואושפז לאחר עינויים קשים בידי ה-SES.

101. למרות שהגנרל Luis Garcia Meza הכחיש כל ידע על פעילות מליציות פרה-צבאיות, מסמכים רשמיים שהוגשו לבית המשפט ע"י משרד הפנים הבוליביאני, סיפקו ראיות חותכות כי מליציות אלה פעלו בשליטתו. בין היתר: בית המשפט השיג סדרה של התכתבויות בין הגנרל Luis Garcia Meza, לשר הפנים הקולונל Luis Arce Gomez, בעניין הפעילות של המליציות, בעלי התפקידים בהן, חימושן ומשימותיהן. המסמכים חשפו כי חברי המליציות קיבלו כהוקרה על שירותם תפקידים ממשלתיים, למשל, למי שסיפק את האמבולנסים ששימשו את המליציות,

³⁶ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%28DI%29%20%20VOL.%20_0051.pdf

³⁷ https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/9-FY2013/F-2012-37454/DOC_0C05298402/C05298402.pdf

³⁸ <http://www.unla.edu.ar/greenstone/collect/archived/index/assoc/HASH0162/40fcd8e.dir/doc.pdf>

³⁹ <http://www.economist.com/node/28950#print>

⁴⁰ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%28DI%29%20%20VOL.%20_0075.pdf ;

https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%28DI%29%20%20VOL.%20_0073.pdf

- הוצע לעמוד בראש בנק. המסמכים אשרו את המעורבות של שכירי חרב ויועצים זרים, כולל הסכם בין הגנרל Luis Garcia Meza לבין הפושע הנאצי קלאוס ברבי, אשר במסגרתו ברבי נשבע אמונים לצבא הבוליביאני ובתמורה קיבל דרגת כבוד של קולונל. המסמכים אשרו גם את ההשתתפות של יועצים ארגנטינאים בפשעים בבוליביה.
102. אחד מן האירועים החמורים ביותר בתקופת הדיקטטורה של הגנרל Luis Garcia Meza, התרחש בבוקר ההפיכה: "חוליות מוות" הגיעו באמבולנסים למטה של ה-COB, ארגון העובדים הראשי בבוליביה, ופשטו עליו באמצעות ירי חי כבד, בעת שהתכנסו שם נציגים של המפלגות הפוליטיות וארגוני עובדים. חלקם נעצרו ונלקחו לעינויים קשים, וכארבעה נרצחו במקום. חבר הפרלמנט הטרוצקיסט, Juan Carlos Flores Bedregal, וכן Marcelo Quiroga Santa Cruz, נלקחו למפקדה הצבאית, אך גופתם מעולם לא נמצאה. "חוליות המוות" שהשתתפו בפשיטה זו, יצאו וחזרו למפקדה בבסיס הצבאי ב-Miraflores.
103. למרות הדיכוי הקשה והאליים, בעקבות הידרדרות הכלכלה, החל מתחילת חודש ינואר 1981 החל גל התקוממות בבוליביה נגד הדיקטטורה של הגנרל Luis Garcia Meza. ב-11.1.1981 החלו לפרוץ שביתות בערים ובמכרות.
104. על רקע גל התקוממות זה, ביום 15.1.1981, "חוליית מוות" של ה-SES פשטה בהוראת שר הפנים הקולונל Luis Arce Gomez על בית בלה-פז, שם התכנסו באותה העת תשעה מנהיגים צעירים של תנועת MIR הבוליביאנית כדי לדון בשביתות. שמונה מתוכם נורו למוות במקום, לאחר שעונו ואף שהם הסגירו את עצמם ללא התנגדות. הניצולה היחידה הייתה Gloria Ardaya אשר הסתתרה מתחת למיטה. היא נעצרה ונכלאה למשך 45 ימים, במהלכם היא עברה עינויים קשים ביותר במפקדה של ה-SES במשרד הפנים.
105. בין היתר בעניין שתי הפשיטות הנ"ל, כמותואר, נוהל משפט פלילי בבוליביה נגד 49 בכירים וחברי מליציות פרה-צבאיות. ב-21.4.1993, 47 מתוכם וכן הגנרל Garcia Meza, הורשעו בהפרות חמורות של זכויות אדם, ובהפיכה צבאית שפגעה באופן לא חוקי בממשלה דמוקרטית ועוד, ונגזרו עליהם עונשי מאסר ארוכים ביותר.
106. להבדיל מהקלות היחסית שבה כוחות הצבא, המשטרה והקבוצות הפרה-צבאיות השתלטו על מרכזי הערים, הם נתקלו בהתנגדות רצינית יותר במכרות. רוח ההתנגדות של הכורים הייתה חזקה, וכן הם הצליחו להקים ולהפעיל מחדש בחשאי ארגוני עובדים.
107. במשך השבועות הראשונים מיד לאחר ההפיכה של הגנרל Garcia Meza, במכרות רבים ברחבי בוליביה הוכרזו במחאה שביתות כורים. בתגובה הצבא תקף את המכרות ואת הכפרים בהם גרו הכורים. בין היתר, הצבא הפציץ וירה עליהם ממטוסים ומסוקים, ומנע העברת מזון לשם.
108. התנגדות קשה מצד הכורים, הייתה במכרות בסביבת העיר Potosi, במיוחד ב-Santa Ana, שם ניסה הצבא מספר פעמים "לכבוש" את המכרה, ורק בפעם השלישית הצליח להיכנס למתחם אך מצא שם שרשרת של נשים וילדים שחשמו בגופם את הגישה לתחנת הרדיו שלהם, שפוזרה באלימות קשה. כך גם, לנוכח הקשיים ב"כיבוש" המכרה ב-Huanuni הצבא עשה שימוש במטוס קרב כדי להפציץ את תחנת הרדיו שם.
109. המבצעים הצבאיים במכרות גרמו לאימה בקרב הכורים ובני משפחותיהם, אך כעיקרון היו מוגבלים, לאור החשש של הצבא מפני פגיעה בתשתיות וציוד שהיו חיוניים להמשך פעילות הכרייה במכרות. לכן, הצבא פעל גם בשיטה של חטיפה והעלמה של מנהיגי הכורים המיליטנטיים.

110. ביום 4.8.1980, גודד Max Toledo מ-Viacha, שהיה חלק מחטיבת Tarapaca, יחד עם גודד Camacho De Oruro, תקף כורים במכרה של Caracoles, באמצעות ירי ארטילריה, טנקים ומטוסים. הכורים ניסו להגן על עצמם באמצעות אבנים, מקלות עץ ודינמיט. במהרה רבים מהכורים נהרגו. אחרים הצליחו לברוח להרים או לכפר הסמוך. חיילי הצבא פשטו על הכפר, והרגו את הכורים בתוך הבתים. חלקם נעצרו ועונו. לשם "הרתעה", החיילים שמו מקל דינמיט בפה של אחד הכורים שנעצרו ופוצצו אותו בכיכר הראשית של הכפר. החיילים בזזו את בתי וחנויות הכפר. החיילים קשרו ילדים והכריחו אותם לאכול אבקת שריפה, וגם הורו לאימהות ללכת על גבי ילדים ששכבו על שברי זכוכית. נשים וילדות נאנסו, ושלושה מהן דיממו למוות כתוצאה מהאונס. כ-900 כורים נחטפו ונעלמו, ורק בהמשך הצבא הודה כי עצר אותם.⁴¹
111. גם לאחר השתלטות הצבא באלימות קשה על המכרות, הצבא לא הצליח למנוע לחלוטין את המשך המחאה של הכורים – למשל, באמצעות האטת קצב העבודה או חבלה חוזרת בתשתיות ובציוד של המכרה.
112. בעקבות הלחץ הציבורי הגובר, הגנרל Luis Garcia Meza פיטר ב-24.2.1981 את שר הפנים האכזרי, הקולונל Luis Arce Gomez, וכן את שר החינוך הקולונל Ariel Coca שהיה קשור לסחר בסמים⁴². בפועל, הקולונל Luis Arce Gomez מונה לראש Colegio Militar והמשיך לשלוט משם בכוחות הביטחון ובמליציות הפרה-צבאיות גם לאחר ההצגה של פיטוריו. בין היתר, הוא המשיך להיות מעורב בפעילות ה-SES, וה-Colegio Militar שימש להכשרה ולאימונים של המליציות הפרה-צבאיות ו"חוליות המוות".
113. משטרו של הגנרל Luis Garcia Meza בזז את אוצרות המדינה. כך למשל, ב-6.5.1981 נחשף כי החונטה חתמה על חוזה לכריתת אבנים יקרות באזור הגבול עם ברזיל, כאשר הובטחו לבכירים בחונטה אחוזים ניכרים משווי המכירות.
114. משטרו של הגנרל Luis Garcia Meza הביא את הרווחים מהסחר בקוקאין לשיאים חדשים, וההפיכה הצבאית שלו כונתה "הפיכת הקוקאין". הרווחים מהסחר בקוקאין היו גדולים פי ארבע מרווחי הגידולים החקלאיים המסורתיים בבוליביה. בשנת 1980, שווי הסחר הנרקוטי לארה"ב הוערך ב-50 מיליארד דולר. כ-30 מיליארד דולר מתוכם היו סחר בקוקאין, ומתוכם כ-60% היו במקור מבוליביה. בין היתר, שר הפנים הקולונל Luis Arce Gomez הקים חברת תעופה, Turbo Bolivian Airways, לצורך הברחת הקוקאין.
115. כך נכתב במברק משגרירות ארה"ב בלה-פז, בדצמבר 1989, לאחר מעצרו של הקולונל Luis Arce Gomez:⁴³

Bolivians are surprised and pleased at the arrest of Luis Arce Gomez, one of the country's most despised men. In addition to his human rights abuses while Interior Minister for Ger. Garcia Meza (1980-1981), in which many politician, including MIR leaders, labor leaders and others, were tortured, kidnapped and killed Arce was one of the prime movers of Bolivia from a Coca paste producing country to a cocaine producer/exporter, working with his cousin Roberto Suarez Gomez and Interior henchmen to control and profit from the drug trade. As much as any man, he was responsible for the marriage of government

⁴¹ Rebellion in the Veins: Political Struggle in Bolivia, 1952-82 Paperback – January 1, 1984, James Dunkerley, p. 296

⁴² <https://www.csmonitor.com/1981/0304/030445.html>

⁴³ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%28DI%29%20%20VOL.%20_0051.pdf

and narco trafficking in Bolivia in the early years of this decade....He set up his own airline in September 1980 (Turbo Bolivian Airways) to transport drugs for his own account.

116. באוגוסט 1981, הגנרל Luis Garcia Meza נאלץ לפרוש בעקבות לחץ מגורמים בכירים בצבא הבוליביאני. הגנרל Luis Garcia Meza החזיק בשלטון במשך שנה ו-18 ימים, ולמעשה תוך כחצי שנה מיום ההפיכה החל שלטונו להתערער. הסיבות לקריסתו היו, בין היתר: המשבר הכלכלי הקשה, יריבויות בתוך כוחות הביטחון עצמם (היו שש ניסיונות להפיכה), ההתנגדות של חלקים בכוחות הביטחון הרשמיים לעצמאות המיליציות הפרה-צבאיות, וחוסר יכולת להשתלט על התסיסה בקרב ארגוני העובדים (להבדיל מארגוני וכוחות השמאל שחוסלו). במיוחד, לא היה אפשרי לקיים בבוליביה דיקטטורה צבאית ללא תמיכה של ארה"ב – בעקבות ההפיכה והמעורבות של דיקטטורה זו בסחר בקוקאין, ארה"ב הפסיקה את כל הסיוע לבוליביה, והתנגדה למתן הלוואות למדינה, במשך 15 חודשים⁴⁴.

117. לאחר שהגנרל Luis Garcia Meza אולץ לפרוש, באוגוסט 1981, ניהלה את המדינה חונטה צבאית למשך כחודש. אח"כ מונו לעמוד בראש המדינה ע"י הצבא הגנרל Celso Torrelio Villa, וביוני 1982 הגנרל Guido Vildoso Calderon. רק באוקטובר 1982, הצבא "הודה" בכישלונו ומסר את השלטון לאזרחים.

118. כך העיד על עינוייו Filemon Escobar⁴⁵, שנחטף ועונה בפברואר 1982, בזמן משטרו של הגנרל Celso Torrelio Villa, אשר הממשלה שלו הייתה מבוססת על תומכי הגנרל Luis Garcia Meza. בין היתר, מונה לשר הפנים הקולונל Romulo Mercado, והוקמה קבוצה צבאית חשאית שכונתה Black Eagles. ה-SES פורק באופן פורמלי, אך בפרקטיקה הוא רק החליף את השם ל- (DIE) Direccion de Inteligencia del Estado:

מערכת הביטחון מלאה באנשים שהם חיות. הם יצורים לא נורמליים הנהנים מעינויים של אחרים. הם אוהבים לשמוע אחרים צועקים מכאבים, זה גורם להם לצחוק. הם משתמשים במוט החשמל במיומנות של מנתח על הגוף העירום של קורבנם. יחד עם שחרור זרם החשמל, העצור קורא קריאות כאב נואשות. בשביל המענה זו רק פעולה ניתוחית שהוא יכול להיות גאה בה. אם הם לא מרוצים מההודאה של העצור הם יכולים לתלות אותו ערום ולהכותו בשוט. הם משחקים בגוף העצור כמו עם כדור בייסבול. מכות חדות על הרגליים, על הידיים ובכל אזור הכליות עד שהעצור מתחיל לירוק דם. רק אחרי הטיפול הזה החקירה מתחילה, כאשר החוקרים מאמינים שהעצור רוכך. כל ניסיון לרמות אותם משמעותו כי העינויים יחודשו ואפילו יותר באכזריות. תאי העינויים הם אינדיבידואלים. אור שמש לא נכנס לתוכם. אתה לא יודע אם זה יום או לילה. כאשר מספר העצורים עולה על מספר התאים, אתה יכול למצוא את עצמך עם עצורים נוספים. כדי להציל את עורך עדיף שלא תשאל אותם שאלות. שתיקה היא צורה של ביטחון ותקווה בגלל שבטוח החקירה שלך תימשך. אני נעצתי ב-2.2.1982...הם לוקחים את העצור לאמבולנס שבמקום להסיע חולים

⁴⁴ <https://foia.state.gov/searchapp/DOCUMENTS/StateChile3/00005E4C.pdf>

⁴⁵ Rebellion in the Veins: Political Struggle in Bolivia, 1952-82 Paperback – January 1, 1984, James Dunkerley, p. 302-304

מסיע עצורים פוליטיים. האמבולנס קשור ברדיו למפקדה הראשית, שמפקחת על כל הנסיעה. הדיוק של כוחות הביטחון כמו שעון. שום דבר לא נשאר לא מתוכנן. העצור מרגיש את תחושת הטרור, שחודרת לכל הגוף שלו. להוציא את העצור מהאמבולנס דורש צוות שלם. כל אחד מהם תופס עמדה כדי לכוון את הנשק לעצור מכל הכיוונים. הדלת לחדר העינויים נפתחת באופן אוטומטי. סוהר מקבל את העצור בפנים זועפות. הוא מורה עם האצבע שיכניסו את העצור לתא. השלב הראשון של העינויים מתחיל. עם אגרופים ובעיטות לוקחים אותך לתא, ומורידים ממך את האזיקים. מאותו רגע העצור מרגיש את הקרבה למוות. העצור שמע על כוחות הביטחון אך אף פעם קודם לכן לא התייחס לכך ברצינות. עכשיו הוא השחקן המרכזי. החוויה הופכת לזיעה, זיעה של פחד. הפחד לא יעלם לעולם. הפחד ילווה אותך כאשר אתה חי בתא זה. מחוץ לתא במסדרון, הסצנה חוזרת על עצמה, כאשר עצורים אחרים מוכנסים באגרופים ובעיטות. הדלתות של התאים נפתחות ונסגרות. לאחר מספר דקות, לפני שהכאב מהתקיפה הראשונה חולף, נכנס חוקר. הם תופסים אותך בכתפיים, שמים עליך כיסוי ראש, וקושרים לך את מפרקי כפות הידיים יחד. לאחר מספר דקות אתה שומע קול "אתה תגיד לנו כל מה שאתה יודע, חרא". הכאב מתפרץ כאשר אתה מרגיש את האגרופ בבתן. עוד אגרופ, עוד זעקת כאב. "אתה תגיד לנו ממזר אחד כל מה שאתה יודע או שנשאיר אותך פה מת. להפשיט אותנו. על המיטה". משכיבים אותך ערום ומותחים וקושרים לך את הגפיים. "תשים את מוט החשמל על הממזר". עינוי החשמל מתחיל. על החניכיים, מאחורי האוזניים, על החזה, וליד הלב. הכאב גורר זעקות. לא ניתן להיות בשקט. הכאב ללא גבול. יש לך תחושה כי מנתח חותך לך בבשר החי. "שים את זה על הזין שלו". הכאב בלתי נסבל, ואתה מתחיל לאבד הכרה. החוקרים משחררים את הקשרים, ומכריחים את הקורבן לשבת ערום על כיסא, כדי להעצים את ההשפלה. החקירה מתחילה. העצור המעונה והמושפל משיב באופן מכני. הוא לא מסוגל להשיב לשאלות באופן מעמיק. אתה מנסה לרצות, באופן אינסטינקטיבי, לרצות את החוקרים. תהליך הריכוך הצליח. לאחר יותר משלוש שעות של הכאה ושאלות העצור חותם על הודאה, ביד רועדת שהחוקר מחזיק אותה. כיסוי הראש הוא עדות לדמעות הכאב, ולמי שגרמו לו. העצור מוחזר מחדר החקירות לתא המעצר, אבל העינויים והטרור עלולים להמשיך. העצור מתפלל לאלוהים שהם לא יפתחו שוב את דלת התא וייקחו אותו שוב לעינויים. דלתות בתאי מעצר אחרים נפתחות ונשמעים צעדים. שירי המחאה של העצורים בתאים לא יכולים להסתיר את קריאות הכאב.

119. מאחר שמשטרו הצבאי של משטרו של הגנרל Celso Torrelío Villa הודיע כי הוא משטר מעבר, ארה"ב ומדינות אירופה, החליטו להכיר בו. זאת מחשש שבידודו יפגע במעבר לדמוקרטיה ויחמיר את המצב בבוליביה.

120. לנוכח התרחבות המחאה בבוליביה, שביתות העובדים ושביתות הרעב, ב-21.7.1982, הצבא החליט למנות לנשיא את הגנרל Guido Vildoso Calderon. גם משטרו היה קשור לתומכי הגנרל

Luis Garcia Meza. כך למשל, אחד המבקרים הראשונים בארמון הנשיאות עם מינויו לנשיא, היה הפושע הנאצי קלאוס ברבי.

121. החל מהשבוע הראשון של חודש ספטמבר 1982, סטודנטים הציבו חסימות והפגינו ברחובות לה-פז בכול יום. חברי המליציות הפרה-צבאיות הותקפו ע"י מתנגדי המשטר. ב-17.9.1982 התקיימה הפגנת ענק בלה-פז בהשתתפות כ-100 אלף איש בקריאה לחזרה לדמוקרטיה.

122. ב-5.10.1982 הצבא הודיע על החזרת המשטר הדמוקרטי והקונגרס הבוליביאני התכנס. באותה העת, הכלכלה המשיכה לצנוח, הצבא וכוחות הביטחון האחרים היו מפולגים לחלוטין, ולא היו מסוגלים להמשיך לאחוז בשלטון.⁴⁶

הפושע הנאצי קלאוס ברבי

123. קלאוס ברבי, פושע נאצי שכונה "הקצב מליון", היה ראש הגסטפו בעיר ליון בצרפת ואחראי לרצח ולעינויים של עשרות אלפי יהודים וחברי המחתרת הצרפתית.

124. לאחר מלחמת העולם השנייה, בין השנים 1946-1951, ברבי שימש כמקור מודיעיני של ה-Army Counterintelligence Corps (CIC) של ארה"ב, נגד קומוניסטים ומרגלים סובייטים במערב גרמניה.

125. בשנת 1951, בגלל התגברות המאמצים של גרמניה וצרפת לאתר ולעצור את קלאוס ברבי, הצבא האמריקאי הבריא אותו באמצעות מסמכים מזויפים, בהם נרשם כקלאוס אלטמן, דרך אוסטריה ואיטליה לבוליביה.⁴⁷

126. בשנת 1967, המודיעין הצבאי האמריקאי פנה ל-CIA וביקש את עמדתו לגבי חידוש השימוש בברבי כמקור מודיעיני.⁴⁸ המודיעין הצבאי התעניין בו⁴⁹ לנוכח פעילותו עם הטייס הנאצי Hans Rudel, שהיה חבר אישי של הדיקטטור בפרגוואי סטרוסנר⁵⁰, וכן קשריו העסקיים עם הנאצי Otto Skorzeny, שהיה קצין ב-SS ואח"כ שכיר חרב (כולל על פי הדיווחים בשירות מדינת ישראל). ה-CIA הזהיר כי לנוכח עברו של ברבי, והחשש לפגיעה ביחסים עם מערב גרמניה וצרפת בשל מעורבות ארה"ב בהברחתו לבוליביה, יש להשתמש בברבי רק אם יש ברשותו מידע ייחודי.⁵¹ למרות זאת, ברבי ביקר בניו אורלינס ובמיאמי בארה"ב, בשנים 1969 ו-1970,⁵² מטעמים שאינם ידועים.

127. קלאוס ברבי קיבל אזרחות בבוליביה בשנת 1957, תחת השם קלאוס אלטמן, נהנה מיחסים קרובים עם צמרת המשטרים הצבאיים בלה פז⁵³, נתן שירותים למשרד הפנים הבוליביאני שהיה

⁴⁶ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP84T00301R000400010005-8.pdf>

⁴⁷ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0008.pdf

⁴⁸ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%202_0125.pdf ;

https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%28DI%29%20%20VOL.%201_0069.pdf ;

https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0038.pdf ;

<https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP90-00552R000100370023-7.pdf>

⁴⁹ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0043.pdf

⁵⁰ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%202_0027.pdf

⁵¹ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%202_0044.pdf

⁵² https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0050.pdf ;

https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0049.pdf ;

<https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP90-00552R000100370085-9.pdf> ;

https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0069.pdf

⁵³ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0034.pdf

- אחראי על הדיכוי הפנימי⁵⁴, והיה קשור למפלגת הימין הפשיסטית ה-FSB. ברבי עסק בסחר בנשק, וסייע לדיקטטורות בבוליביה לרכוש אותו⁵⁵.
128. קלאוס ברבי חי בשלווה יחסית, עד שהעיתונאית וציידת הנאצים Beate Klarsfeld איתרה אותו בבוליביה בשנת 1971.
129. לאחר שנחשף שקלאוס ברבי מסתתר בבוליביה, הוא תחילה טען כי מדובר בטעות בזיהוי וכי הוא קלאוס אלטמן ולא ברבי⁵⁶.
130. במרץ 1974⁵⁷, הודיע פרקליט המדינה בבוליביה, כי בהעדר הסכם הסגרה⁵⁸ לא ניתן להסגיר את קלאוס ברבי לצרפת, אך כן ניתן לבטל לו את האזרחות על רקע השגתה במסמכים כוזבים (בהם הוא היה רשום כקלאוס אלטמן).
131. הקולונל Hugo Banzer הודיע שמשטרו דוחה את בקשת ההסגרה מטעם הנשיא הצרפתי פומפידו, בטענה כי אין לבוליביה ולצרפת הסכם הסגרה, וכי בבוליביה יש התיישנות על פשעים לכל היותר לאחר 20 שנים. בית המשפט העליון בבוליביה שקל לגרשו מבוליביה על רקע קבלתו אזרחות על בסיס מסמכים כוזבים⁵⁹.
132. למרות זאת, ברבי היה מוגן ע"י מערכת הביטחון בבוליביה עד לחזרה למשטר דמוקרטי באוקטובר 1982, הן לאור השירותים שנתן לה, והן בשל קשריו עם שכירי חרב, פשיסטים, נאצים וניאו-נאצים שקיבלו מקלט באמריקה הלטינית.
133. כך למשל, ברבי נתן חסות לקצין ה-Hans Joachim Stellfeld SS⁶⁰, ולקצין נאצי ששירת במחנה ההשמדה אושוויץ בשם Albert Van Ingelgom⁶¹, ששניהם היו פעילים ב"חוליות מוות" בבוליביה. כאשר החלו ההכנות להפיכה הצבאית של הגנרל Luis Garcia Meza, ברבי סייע להביא לבוליביה בשנת 1978, את הפשיסט האיטלקי Pier Luigi Pagliai⁶², שהיה קשור לפעולות טרור באירופה (פיצוץ תחנת הרכבת בבולוניה), ואת סוחר הסמים הניאו-נאצי הצרפתי, Jacques Leclerc⁶³. עוד הוא סייע להביא את Emilio Carbone Bacigalupo⁶⁴, סוחר סמים ופשיסט שאימן קבוצות פרה-צבאיות של הימין הקיצוני בבוליביה, ואף הוא היה קשור לפעולות טרור באירופה.
134. ברבי הביא מארגנטינה את קצין המודיעין הניאו-נאצי Alfredo Mario Mingolla, שקיבל לטענתו הכשרה ואימונים ממומחים ישראלים ואח"כ ב"בית הספר של האמריקות" של ארה"ב בתעלת פנמה. Mingolla עבר לבוליביה בשנת 1978, שהה שם עד לשנת 1982 תוך מתן ייעוץ ופעילות לימין הקיצוני הפשיסטי, אז נסע לבנות "חוליות מוות" בגואטמלה. אח"כ הוא חזר לבוליביה ונעצר בנובמבר 1982 בגין קנוניה לרצוח את סגן נשיא בוליביה⁶⁵.

⁵⁴ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%202_0118.pdf ;

https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%202_0116.pdf

⁵⁵ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0070.pdf ;

https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/RUDEL%2C%20HANS_0097.pdf

⁵⁶ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0120.pdf

⁵⁷ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%202_0028.pdf

⁵⁸ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%202_0004.pdf

⁵⁹ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0073.pdf ;

https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%201_0094.pdf

⁶⁰ http://articles.orlandosentinel.com/1986-05-09/news/0220150277_1_nazi-officer-ss-garcia-meza

⁶¹ <http://www.derechos.org/nizkor/bolivia/libros/cocacoup/cap3.html>

⁶² https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20VOL.%202_0043.pdf

⁶³ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20%28DI%29%20%20VOL.%201_0075.pdf

⁶⁴ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20%28DI%29%20%20VOL.%201_0095.pdf ;

https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%20%28DI%29%20%20VOL.%201_0093.pdf

⁶⁵ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP90-00845R000100170004-5.pdf>

135. רק עם החזרה למשטר דמוקרטי אזרחי בבוליביה, הייתה אפשרות פוליטית בבוליביה להסגיר את ברבי לצרפת. יום לאחר המעבר לדמוקרטיה, סוכנים של ה-CIA והמשטרה האיטלקית החשאית עצרו בבוליביה את Pier Luigi Pagliai, שכיר החרב שהעסיק הקולונל Luis Arce Gomez. ביום 25.1.1983, שר הפנים הבוליביאני עצר את קלאוס ברבי על רקע אי תשלום חוב קטן⁶⁶, ותוך תיאום עם נשיא צרפת מיטראן, הוא הוסגר במהירות לצרפת.

הייצוא הביטחוני הישראלי לבוליביה

136. כאמור, בהעדר חקירה בין-לאומית או פנימית מקיפה על הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה, ובהעדר עניין בין-לאומי רציני בזמן אמת בהפרות זכויות האדם בבוליביה, קיים יחסית תיעוד מצומצם הן לזוועות שהתרחשו שם, והן למעורבות הישראלית.

137. מכל מקום, מהמידע המועט הפתוח לציבור עולה כי מדינת ישראל ידעה ועקבה אחר המצב הקשה בבוליביה בזמן אמת, אך העדיפה להמשיך עסקים כרגיל.

138. לפי מכתב משגרירות ישראל בלה-פז, מיום 30.6.1967, בעניין מאמצי הצוות הישראלי שם להשפיע על דעת הקהל בבוליביה: "בתנאי בוליביה, בה הוכרז מצב חירום, נאסרו התקהלויות ובוטלו זכויות הפרט שבחוקה, אין כל אפשרות לארגן הפגנות ו/או תהלוכות. כן מדוכאים ומבוטלים החוגים השמאלנים ולכן אין גם תועלת רבה בכיון זה. מה שכן יכולנו להפעיל הוא האמצעי היחידי שפחות או יותר עדיין נשאר על הרגליים במדינה זו והוא העיתונות והרדיו".

139. ביום 27.6.1967 שלח רמטכ"ל בוליביה, הגנרל Alfredo Ovando Candia, מכתב למשנה למנכ"ל משרד הביטחון בישראל דאז, בזה הנוסח: "קיבלתי בשמחה את מכתבך מ-5 לחודש זה, שהגיע אליי ב-26. הימים שביליתי במדינת ישראל מתבלטים בין הזיכרונות הטובים ביותר שיש לי ממסעותי למדינות ידידותיות. בביקורים אלה הזדמן לי להעריך את הרוח האזרחית, על מהותה הבונה, של העם המופתי הזה. כמו כן ניתן לי להתרשם מן הכמיהה לשלום וחיים ביחד של האזרחים בכל הרמות. כיוון שכך, הוד מעלתך, בחוזרי על רגשות הידידות הכנה כלפיך וכלפי עמך, אני מביע את מיטב איחוליי לכך שעם השבת השלום לאחר מבצע צבאי מבריק אשר יזכה למשפט ההיסטוריה, ישראל תזכה להמשיך את התקדמותה בנתיבות הרווחה והשגשוג אשר להם מזכה אותה רוח ההקרבה והמסירות לעבודה יוצרת הנודעת שלה".

140. כך נכתב בדו"ח שוטף של שגרירות ישראל בלה-פז, מיום 21.6.1967, על המתרחש בבוליביה. לפי הדו"ח, מדינת ישראל עקבה אחר ההתפתחויות הפוליטיות בבוליביה, וכן על המאבק בכוח הגרילה של צ'ה גווארה. כמו-כן, הדו"ח מעיד על כך שמדינת ישראל ידעה על הקשר של הדיקטטורה הצבאית בבוליביה למפלגת ה-FSB, אשר כאמור הייתה מפלגה פשיסטית של הימין הקיצוני, עם סממנים אנטישמיים.:

1. המצב המדיני הפנימי – בחודש האחרון הייתה הפעילות בזירה הפנימית די ערה. פעמיים במשך 6 שבועות רווחו שמועות על משברים ממשלתיים, וממש ברגע האחרון הצליח בריינטוס לנטרל את המורדים ולהחזיר השקט על כנו בממשלה. המשבר הראשון נגרם בגלל מה שכינו המפלגות – התערבות יתר של הצבא והיועצים האישיים של בריינטוס בענייני השלטון, ואילו איום המשבר השני בא כתוצאה של התערבות יתר של המפלגות ובפרט האופוזיציונית F.S.B. באותם עניינים.

⁶⁶ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20%28DI%29%20%20VOL.%201_0002.pdf

אבהיר זאת – בכדי להמתיק את הביקורת שהביעו מספר אנשי צבא על ניהול עניני המדינה, ובפרט בנושא הגרילה – עשה בריינטוס כמה ויתורים לאנשים מסוימים בקרב הצבא, דבר שהביא לידי קנאה וחשד אצל המפלגות האזרחיות, ואילו שבועיים לאחר מכן, ואחרי התמרדות חריפה במכרות – החל בריינטוס בשיחות גישוש עם מפלגת האופוזיציה הגדולה – הפלנגה, וזה הביא לידי חשש וחשד אצל מפלגות השלטון שמא יוחלפו שרים שלהם בשרים ימניים ואנשי צבא.

בשני המקרים הראה בריינטוס כושר תמרון רב בניהול העניינים, ויש אומרים שבמחיר אובדן רסן השלטון, אשר עובר בהדרגתיות, לדברי אותם מקורות, לידי קבוצות לחץ שהתחייבויות של בריינטוס מגדלות אותן ללא הרף.

הפלנגה קבעה מחיר של 5 שרים בכדי להתחיל לדבר, ומיד דאג בריינטוס להכחיש בפומבי קיום הדברויות רציניות, וניסה לצאת בכבוד באומרו שהמדובר כאן בהתייעצויות דמוקרטיות בנושאים מדיניים ללא כל קשר להשתתפות בשלטון.

המצב עדיין לא ברור. מחד – האמור לעיל, ומאידך – אי שביעות רצון בקדריים מסוימים בצבא אשר אינם מסכימים לא עם בריינטוס ולא עם אובנדו. לפי ידיעות שהגיעו ממקור בלתי תלוי, אין הקולונלים Berdecio, Zenteno, Torres, Vazques – מסתירים את אי הסכמתם לקווי בריינטוס ואובנדו.

2. בחזית הגרילה – כמעט שקט. פה ושם מראים המורדים פעילות, ויסודות מסוימים בלה פז החלו להפיץ ידיעות על רכבות צבאיות מלאות פצועים המגיעות מדרום מערב. ידיעות אלה, ללא כל אישור רשמי, לא התאמתו.

בינתיים מפקדי הצבא מודיעים על התארגנות בכדי להנחית מכה ניצחת למרידה. משפטו של הצרפתי השמאלני Regis Debray שנתפס לפני כחודשיים באזור הגרילה – התחיל בפרסומת רבה אך ללא תוצאות, ומבלי שהנאשם יופיע לפני שופטיו. חילופי המכתבים בין הגנרל דה-גול לבין בריינטוס, לא הביאו לשום תוצאה לטובת הנאשם, והוא יועמד לדין במשפט צבאי.

3. אי שקט של סטודנטים וכורים – כבר שבועיים שבתי הספר ברחבי מדינת בוליביה סגורים בגלל הפרעות והפגנות של סטודנטים מתמרדים על מדיניות שר החינוך בראש משרדו. ההפגנות הגיעו בלה-פז וקוצ'במבה לממדים רציניים ובפרט בעיר לה-פז היו הנזקים אשר נגרמו ע"י סטודנטים בהתפרצם למשרד החינוך ובתי ספר – חמורים ביותר.

בעת ובעונה אחת פרסמו הכורים באיזור אורורו הודעה אשר בה נאמר על תמיכה בלתי מסויגת של הכורים בכוחות הגרילה בכוונתם להפיל את השלטון.

שני המאורעות הביאו לידי החלטה דחופה של הממשלה, אשר הכריזה על מצב חירום ועוצר ברחבי המדינה. בהתאם למצב זה נאסרו הפגנות והתקהלויות, ומוקפאות הזכויות החוקתיות למשך 90 יום. הטלת עוצר זה הצליחה כנראה לקרר את התלהבות הסטודנטים ויחד עם סגירת בתי הספר, החזירה את השקט לרחובות הערים. מפי שר בממשלה נודע לי אמש כי יש כל הסיכויים שהממשלה תחליט עוד השבוע על העלאת המשכורות של הכורים, ובזה תקוותם שגם הם יחזרו למצב שקט יותר.

141. לפי מברק משגרירות ישראל בלה-פז, מיום 9.6.1967, ההודעה שפרסמה הדיקטטורה בבוליביה, ביום 5.6.1967, בעניין מלחמת ששת הימים, נוסחה בשיתוף עם נציגי השגרירות הישראלית.

142. לפי סיכום פגישה של שגרירות ישראל בלה-פז עם שר ההגנה הבוליביאני, מיום 12.6.1967, החושף עסקאות נשק בין המדינות:
- ב-12.6 נקראתי ללשכת שר ההגנה, אשר קבלני בדברי הערכה כדלהלן:
"בשם מספר חברי בממשלה, בשמי אני ובשם צבא בוליביה, הנני מבקש למסור לממשלת ישראל ולצ.ה.ל. את הערכתנו על המערכה הצבאית המזוהה. דעו נא שאהדתנו נתנו למדינת ישראל ולצ.ה.ל., ושתהיה לה אהדתנו זו בעתיד כפי שהייתה בעבר".
הודיתי לו על יוזמתו לקרוא לי על מנת למסור ההודעה הנ"ל, ואמרתי שאנו צריכים ועוד נצטרך את עזרת ידידינו על מנת לנצח במאבק למען השלום בו נתונים אנו היום. השר הבטיח את תמיכתו האישית.
- מיד הודיעני השר שהוא מקווה לקבל תשובה על הזמנת 500 התמ"קים (לפי מברקי 14 מיום 31.5) – כן הודיעני השר שיש בדעתו להחיש תשובת חיל האוויר הבוליביאני באשר לרכישת מטוסי "פוגה מגיסטר", ויחד עם ההזמנה, לשלוח מספר טייסים לאימון, אשר יחזרו להדריך מצידם את חבריהם בבוליביה. בתום השיחה ביקש השר גלויות, שאמסור לו הזמנת ממשלת ישראל לבקר מיד בארץ. הוא קשר ביקורו ברצון לראות מה שכונה "מדינת ישראל המורחבת" וענייני רכש של הנ"ל ועוד מספר פריטים של השלל הערבי.
- הכסף לכרטיס הלוך וחזור לה-פז - לוד, ישנו לי כבר ממקורות מקומיים, לכן על המשרד ו/או מערכת הביטחון יהיה לשאת אך ורק בהוצאות שהות. הנני לבקש גם תשובה, אם בתנאים הנוכחיים מעוניינים אנו בביקור השר למטרה כפולה כנ"ל. בתשובתי לא התחייבתי במאומה. ראו נא מברקי 5 מה-17.6.
143. לפי מברק משגרירות ישראל בלה-פז, מיום 5.7.1967, השגרירות שכנעה את הדיקטטורה בבוליביה להימנע מלתמוך בנסיגה ישראלית מידית וללא תנאים מהשטחים שכבשה, בניגוד לעמדה של מדינות אמריקה הלטינית האחרות. בוליביה קיבלה את עמדת ישראל כי יש לבצע מו"מ ישיר לשלום בר קיימא, שנסיגה לא תהיה תנאי מקדים לקיומו. במברק נכתב "כאן עמדתי בתוקף על עמדתנו. הסברתי לשר, לסגנו ולמזכ"ל, חזרתי והסברתי שלא הסולידריות האמל"טית היא אשר עומדת במבחן, אלא השלום והצדק במזה"ת".
144. באוגוסט 1973 ביקר בבוליביה שר החוץ דאז, אבא אבן, ונשאל אם הוא שוחח עם הקולונל Hugo Banzer לגבי הפושע הנאצי קלאוס ברבי. אבן השיב כי זו סוגיה פנימית להחלטה של מערכת המשפט הבוליביאנית אם להסגיר את ברבי לצרפת.⁶⁷
145. במסמך של ה-CIA מדצמבר 1975⁶⁸, נחשף כי מדינת ישראל מכרה לבוליביה בשנת 1975 מטוסי ערבה, ובשנת 1969 תחמושת ותתי-מקלעים. לפי מסמך של ה-CIA מאפריל 1981⁶⁹, מדינת ישראל הייתה מבין המדינות המרכזיות שכוחות הביטחון של בוליביה נסמכו עליהן.
146. במכתב שנשלח מהקולונל Luis Arce Gomez לגנרל Luis Garcia Meza, ביום 24.9.1980, הוא חזר על הסיכום בפגישתם וציין כי נדרשים בדחיפות למיליציות הפרה-צבאיות, 300 רובי עוזי ו-3,600 כדורי 9 מ"מ⁷⁰. המכתב שימש את השופטים שהרשיעו בשנת 1993 בכירים בדיקטטורה של הגנרל Luis Garcia Meza, כדי להוכיח את אחריותם לפעילות המיליציות

⁶⁷ https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/BARBIE%2C%20KLAUS%20%20VOL.%202_0026.pdf

⁶⁸ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP86T00608R000500180020-7.pdf>

⁶⁹ <https://www.cia.gov/library/readingroom/docs/CIA-RDP08-00534R000100040001-8.pdf>

⁷⁰ <http://www.derechos.org/nizkor/bolivia/doc/meza.html>

הפרה-צבאיות, באמצעות חימושן. אכן, על-פי הדיווחים בבוליביה הן השתמשו בפשעיהן ברובי עוזי⁷¹.

147. כאמור, מדינת ישראל הייתה מבין המדינות הבודדות בעולם שהכירו בדיקטטורה של הגנרל Luis Garcia Meza, מיד לאחר ההפיכה ביולי 1980.

המידע המבוקש

148. להלן המידע הנוגע לייצוא הביטחוני והקשר הביטחוני והדיפלומטי של ישראל עם הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה, כוחות הביטחון שלה, וכוחות הקשורים אליה (כולל מליציות), מינואר 1967 ועד לאוקטובר 1982, שהנכם מתבקשים לגלות לפי חוק חופש המידע: א. נא לגלות מידע, תיעוד, פרוטוקולים, דוחות, החלטות, תכתובת וכל מסמך רלוונטי על הקשר הדיפלומטי והביטחוני, והייצוא הביטחוני של ישראל ו/או ישראלים ו/או צה"ל לכוחות הביטחון של הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה, ובפרט עם הכוחות, היחידות והמליציות שהוזכרו כמעורבים בפשעים. בין היתר:

Army Intelligence Services

Directorate of Public Order (DOP)

National Bureau of Investigation (DIN)

Criminal Investigation Department (DIC)

Comando de Operaciones Conjuntas (COC)

Direccion de Inteligencia del Estado (DIE)

State Intelligence Service

Military Intelligence (Section II of the Army General Staff)

Secret Police

Police

CITE paratroop regiment in Cochabamba

FURMOD (Fuerzas Unidas para la Represion y el Mantenimieento del Orden y el Desarrollo)

The garrison of La Paz

The garrison of Montero

Tarapaca tank regiment stationed at El Alto

The Bolivar artillery regiment

Max Toledo unit stationed in Viacha

Colegio Militar

Centro de Instruccion de Tropas Especiales (CITE)

NCO training school

The Ingavi infantry regiment

Colorado infantry regiment

⁷¹ Rebellion in the Veins: Political Struggle in Bolivia, 1952-82 Paperback – January 1, 1984, James Dunkerley, p. 301

The principal battalion
 Presidential Guard in the Sucre Barracks
 Air Force (including Grupo Aereo de Caza (GAC) fighter command, and Transportes Aereo Militares (TAM)
 Seven division in the garrisons of Cochabamba
 Eight division in the garrisons of Santa Cruz
 Manchego regiment of Rangers
 Air Force college in Santa Cruz
 Andino motorized regiment in Challapata
 Bolivian Rangers
 Servicio de Inteligencia del Estado (SIE)
 Camacho De Oruro
 Anti-riot units
 Los Novios de la Muerte
 Marqueses
 The Black Eagles

1. מידע ומסמכים רלוונטיים בנוגע לייצוא הביטחוני של ישראל ו/או ישראלים לכוחות ביטחון אלה ו/או ששימש את כוחות ביטחון אלה.

2. מידע ומסמכים רלוונטיים בנוגע לאימונים ולהכשרות שעברו אנשי כוחות ביטחון אלה בישראל ו/או במקום אחר ע"י ישראלים.

3. מידע ומסמכים רלוונטיים לגבי ביקורים של נציגי כוחות ביטחון אלה בישראל.

4. מידע ומסמכים רלוונטיים לגבי ביקורים של נציגי משרדי החוץ והביטחון, התעשיות הביטחוניות ויצואנים ביטחוניים ישראלים אצל כוחות הביטחון האלה בבוליביה.

5. מסמכים במשרדי החוץ והביטחון בישראל לגבי הארגונים הנ"ל ופעילותם.

ב. נא לגלות מידע, תיעוד, פרוטוקולים, דוחות, החלטות, תכתובת וכל מסמך רלוונטי לגבי מכירה לבוליביה של רובים, רובי עוזי, תחמושות לרובים, מטוסי ערבה, מטוסי "פוגה מגיסטר" ונשק שלל ערבי.

ג. נא לגלות נא לגלות מידע, תיעוד, פרוטוקולים, דוחות, החלטות, תכתובת וכל מסמך רלוונטי בנוגע למעורבות ו/או ייצוא ביטחוני של מדינת ישראל ו/או ישראלים במרכזי המעצר והעינויים. בין היתר, במרכזים המפורטים ברשימה להלן:

Offices of the Ministry of Interior in La Paz
 Miraflores base La Paz
 The facilities of the Army Intelligence Services in Miraflores headquarters in La Paz
 Headquarters of the Directorate of Public Order (DOP)
 Prison of Coati
 Prison of Madidi
 Prison of Achocalla
 Prison of Viacha
 Prison of Chonchoroco

Offices Section II of the Army General Staff
Armed Forces headquarters in Cochabamba

בין היתר נא לגלות :

1. מידע ומסמכים לגבי מרכזים אלה והפעילות שנעשתה בהם.
 2. מידע ומסמכים לגבי ייצוא ביטחוני ישראלי ששימש בכל אחד ממרכזים אלה.
 3. מידע ומסמכים לגבי העצורים שהיו בכל אחד ממרכזי המעצר והעינויים.
 4. מידע ומסמכים לגבי ביקורים של נציגי מדינת ישראל, משרדי החוץ והביטחון, התעשיות הביטחוניות הישראליות והיצואנים הביטחוניים הישראליים, במרכזים אלה.
- ד. נא לגלות מידע, תיעוד, פרוטוקולים, דוחות, החלטות, תכתובת וכל מסמך רלוונטי בנוגע לקשרים של מדינת ישראל ו/או ישראלים עם בכירים בדיקטטורות הצבאיות בבוליביה, מערכת הביטחון, ומפקדים בכוחות הביטחון שהיו אחראים לפשעים. בין היתר :

General Rene Barrientos Ortuno

General Alfredo Ovando Candia

Carlos Morales Nunez del Prado

Alberto Sainz Klinsky

Colonel Freddy Quiroga

Colonel 'Tinino' Rico Toro

Colonel Ariel Coca

Colonel Rodrigo Lea Plaza

General Waldo Bernal Pereira

General Marcos Vazquez Sempertegui

General Juan Jose Torres

Colonel Rafael Loayza

Captain Luis Arce Gomez

Alfredo Arce Carpio

General Rogelio Miranda

General Efrain Guachalla

General Fernando Sattori

General Humberto Cayoja Riat

Admiral Alberto Albarracin

General Luis Reque Teran

Colonel Edmundo Valencia

Colonel Lucio Anez Rivera

Colonel Andrés Selich

Colonel Mario Adett Zamora

Colonel Juan Pereda Asbun

Abraham Bapista

Captain Carlos Mena

General David Padilla Arancibia

Colonel Arturo Doria Medina
General Celso Torrelío Villa
General Guido Vildoso Calderon
General Edén Castillo Galarza
Raul Lopez Leyton
Jorge Selum Vaca Diez
Daniel Salamanca Trujillo

1. תכתובת עם כל אחד מהם או נציגיו.
 2. מסמכים לגבי פגישות שנעשו בין כל אחד מהם לבין נציגים של מדינת ישראל, משרדי החוץ והביטחון, התעשיות הביטחוניות והיצואנים הביטחוניים הישראליים.
 3. מסמכים לגבי ביקורים של כל אחד מהם או מי מטעמם בישראל.
 4. שירותים שניתנו לכל אחד מהם ע"י נציגים של מדינת ישראל, משרדי החוץ והביטחון, התעשיות הביטחוניות והיצואנים הביטחוניים הישראליים.
- ה. נא לגלות מידע, תיעוד, פרוטוקולים, דוחות, החלטות, תכתובת וכל מסמך רלוונטי לגבי ייצוא ביטחוני ו/או הכשרות ואימונים שנתנה מדינת ישראל ו/או ישראלים ב counter-insurgency לכוחות הביטחון של הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה והמליציות הקשורות אליהם.
- ו. נא לגלות מידע, תיעוד, פרוטוקולים, דוחות, החלטות, תכתובת וכל מסמך רלוונטי בנוגע לקשרים של מדינת ישראל ו/או ישראלים עם נאצים, ניא-נאצים ופשיסטים שפעלו בבוליביה והיו קשורים למערכת הביטחון ולפשיעים שנעשו שם. בין היתר :

Klaus Barbie
Hans Rudel
Hans Joachim Stellfeld
Joachim Fiebelkorn
Albert Van Ingelgom
Pier Luigi Pagliai
Jacques Leclerc
Emilio Carbone Bacigalupo
Alfredo Mario Mingolla
Miguel Angel Benazzi
Antonio Pernia

1. תכתובת עם כל אחד מהם או נציגיו.
2. מסמכים לגבי אימונים והכשרות שניתנו להם.
3. מסמכים לגבי עסקאות נשק או מגעים לקידום עסקאות נשק עם Klaus Barbie או מי מטעמו.
4. מסמכים לגבי פגישות שנעשו בין כל אחד מהם לבין נציגים של מדינת ישראל, משרדי החוץ והביטחון, התעשיות הביטחוניות והיצואנים הביטחוניים הישראליים.
5. מסמכים לגבי ביקורים של כל אחד מהם או מי מטעמם בישראל.
6. שירותים שניתנו לכל אחד מהם ע"י נציגים של מדינת ישראל, משרדי החוץ והביטחון, התעשיות הביטחוניות והיצואנים הביטחוניים הישראליים.

7. מסמכים לגבי הפעילות והנוכחות שלהם בבוליביה.
8. מסמכים לגבי פעולות שנקטו נציגים של מדינת ישראל, משרדי החוץ והביטחון, על-מנת להסגירם או להביא למיצוי הדין נגדם.
9. תכתובת או סיכומי פגישות עם נציגי הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה בעניינם.
- ז. נא לגלות מידע, תיעוד, פרוטוקולים, דוחות, החלטות, תכתובת וכל מסמך רלוונטי לגבי ייצוא ביטחוני שניתן לדיקטטורה בבוליביה לצורך מאבקה נגד כוח הגרילה של צ'ה גווארה וה-ELN.
- ח. נא לגלות מידע, תיעוד, פרוטוקולים, דוחות, החלטות, תכתובת וכל מסמך רלוונטי לגבי נסיבות מותו של צ'ה גווארה בבוליביה.
- ט. נא לגלות מידע, תיעוד, פרוטוקולים, דוחות, החלטות, תכתובת וכל מסמך רלוונטי לגבי ביקור אבא אבן בבוליביה באוגוסט 1973.
- י. מידע, תכתובת, מברקים, תיעוד וכל מסמך שהועברו בין משרדי החוץ והביטחון הישראליים וצה"ל לבין נציגי/נספחי צה"ל ומשרד הביטחון הישראלי בבוליביה, בעניין הקשרים הביטחוניים והדיפלומטיים עם בוליביה, ומצב זכויות האדם שם.
- יא. תכתובת בין משרד החוץ לבין שגרירות ישראל בלה-פז, ובפרט לגבי מצב זכויות האדם שם והייצוא הביטחוני הישראלי.
- יב. יומני שגרירות ישראל בלה-פז, ובפרט יומני הפגישות.
- יג. מסמכים לגבי מעורבות שגרירות ישראל בלה-פז, ובפרט שגרירי ישראל, בייצוא הביטחוני לשם.
- יד. מסמכים לגבי מעורבות משרדי החוץ והביטחון בקידום ייצוא ביטחוני לבוליביה.
- טו. מסמכים ותיעוד מפגישות שקיימו אנשי שגרירות ישראל בבוליביה ואנשי משרד החוץ הישראלי עם נציגי השלטון וכוחות הביטחון של בוליביה, בפרט בעניין הצבעות בפורומים בין-לאומיים.
- טז. מסמכים ותיעוד מפגישות שקיימו נציגי ישראל במתקנים ובבסיסים של כוחות הביטחון בבוליביה.
- יז. מסמכים שנשלחו בין משרד החוץ לנציגות ישראל באו"ם לגבי בוליביה. במיוחד בעניין עמדת ישראל על מצב זכויות האדם בבוליביה.
- יח. מידע, תכתובת, מברקים, פרוטוקולים, החלטות, תיעוד וכל מסמך רלוונטי לגבי פעילות נציגות ישראל באו"ם בעניין הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה.
- יט. מסמכים, חוות דעת ופרוטוקולים מדיונים שנעשו במשרד החוץ לגבי בוליביה, ובפרט לגבי מצב זכויות האדם שם.
- כ. מסמכים, תכתובת, פרוטוקולים והחלטות מדיונים שנעשו בין משרד החוץ לבין משרד הביטחון לגבי בוליביה, ובפרט לגבי מצב זכויות האדם שם.
- כא. תכתובת בין נציגי משרדי החוץ והביטחון לבין ראשי הממשלה, החלטות ופרוטוקולים מדיונים עם ראשי הממשלה בהשתתפות נציגי משרדי החוץ והביטחון, לגבי בוליביה ובפרט לגבי הייצוא הביטחוני לבוליביה ומצב זכויות האדם שם בתקופה הרלוונטית.
- כב. תכתובת, פרוטוקולים והחלטות מדיונים בין נציגי משרדי החוץ והביטחון, לבין נציגי ארה"ב בעניין הקשרים של מדינת ישראל עם הדיקטטורות הצבאיות בבוליביה.
149. מסמכים, תכתובת, פרוטוקולים והחלטות של נציגי משרד החוץ בעניין ההכרה בדיקטטורה של הגנרל Luis Garcia Meza, מיד לאחר ההפיכה ביולי 1980.

150. הבהרות לגבי בקשת המידע בעניין היצוא הביטחוני :

יובהר כי מתבקש מידע בנוגע ליצוא ביטחוני כפי הגדרתו הרחבה בחוק הפיקוח על יצוא ביטחוני, תשס"ז-2007. הגדרה הכוללת יצוא של ציוד ביטחוני, העברת ידע ביטחוני ומתן שירות ביטחוני, כפי משמעותם באותו החוק.

בהתאם, מתבקש מידע מפורט בנוגע למהות היצוא הביטחוני. כלומר, מה היה הציוד הביטחוני שיוצא, מה היה הידע הביטחוני שהועבר ומה היה השירות הביטחוני שניתן.

יובהר כי מתבקש מידע בנוגע לכל יצוא שנעשה ע"י מדינת ישראל ו/או אזרח ישראל כמשמעותו בחוק האזרחות, התשי"ב-1952 ו/או תושב ישראל כהגדרת "תושב" בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965 ו/או תאגיד ישראלי כהגדרתו בחוק הפיקוח על יצוא ביטחוני, תשס"ז-2007.

יובהר כי לא מתבקש מידע בנוגע לשמות ופרטי היצואנים הספציפיים שהיו מעורבים ביצוא הנ"ל.

יובהר כי מתבקש בפרט לגלות פרוטוקולים של דיונים שנתקיימו במשרדי הביטחון והחוץ בנוגע ליצוא, היתרים ורישיונות שנתן משרד הביטחון בנוגע ליצוא, החלטות שנתקבלו במשרדי הביטחון והחוץ בנוגע ליצוא, מסמכים מי הגורמים במשרדי הביטחון והחוץ ובצה"ל שאישרו את היצוא, ואישורים לייצוא ביטחוני שניתנו מראשי הממשלה למשרדי החוץ והביטחון.

151. למותר לציין, כי בהתאם להוראות חוק חופש המידע, עליכם לשקול בחיוב העברת מידע חלקי (לאחר בלמו"ס) כאשר לא ניתן למסור מידע מלא, זאת תוך נימוק אי מסירת המידע במלואו.

152. נודה לטיפולכם המהיר והמסור.

בכבוד רב,
איתי מק, עו"ד